

Brüssel, 14.7.2016
COM(2016) 472 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Euroopa Liidu finantshuvide kaitse – pettustevastane võitlus – 2015. aasta aruanne

{SWD(2016) 234 final}
{SWD(2016) 235 final}
{SWD(2016) 236 final}
{SWD(2016) 237 final}
{SWD(2016) 238 final}
{SWD(2016) 239 final}

SISUKORD

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE Euroopa Liidu finantshuvide kaitse – pettusevastane võitlus – 2015. aasta aruanne.....	
KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE	4
1. SISSEJUHATUS.....	8
2. PETTUSEVASTANE POLIITIKA EUROOPA LIIDU TASANDIL	8
2.1. 2015. aastal komisjoni algatatud pettusevastased poliitikameetmed	8
2.1.1. Ettepanek võtta vastu direktiiv, milles käsitletakse liidu finantshuve kahjustava pettuse vastast võitlust kriminaalõiguse abil.....	8
2.1.2. Ettepanek asutada Euroopa Prokuratuur	9
2.1.3. Määruse (EL, EURATOM) nr 883/2013 hindamine	9
2.1.4. Korruptsioonivastane võitlus ELis.....	9
2.1.5. Komisjoni pettusevastase võitluse strateegia	10
2.2. Tuludega seotud pettusevastased meetmed.....	10
2.2.1. Vastastikune haldusabi (määruse nr 515/97 muudatus).....	10
2.2.2. Pettusevastane infosüsteem (AFIS).....	10
2.2.3. Ühised tollioperatsioonid	11
2.2.4. Võitlus ebaseadusliku tubakatoodetega kauplemise vastu.....	12
2.2.5. Võitlus käibemaksupettuste vastu	12
2.2.6. Pettusevastased sätted rahvusvahelistes kokkulepetes.....	13
2.2.7. Pettusevastased meetmed seoses gaasiõlide ja petrooli erimärgistamisega.....	13
2.3. Kuludega seotud pettusevastased meetmed	13
2.3.1. Finantsmääruse (määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju) muutmine.....	13
2.3.2. Eeskirjade eiramistest teatamise sätted ajavahemikku 2014–2020 hõlmavas mitmeaastases finantsraamistikus – kulutuste pool.....	14
2.4. Muud	15
2.4.1. Programmi Herakles rakendamine	15
3. Järelmeetmed seoses Euroopa Parlamendi resolutsioonidega Euroopa Liidu finantshuvide kaitse kohta – pettusevastane võitlus – 2014. aasta aruanne	15
4. KOOSTÖÖ LIIKMESRIIKIDEGA.....	16
4.1. Pettuste tõkestamise kooskõlastamise nõuandekomitee (COCOLAF).....	16
4.2. Liikmesriikide võetud meetmed pettuste ja muu ELi finantshuve mõjutava ebaseadusliku tegevuse vastu.....	17
4.3. 2014. aasta soovitude rakendamine	18
5. PETTUSED JA MUUD EESKIRJADE EIRAMISED.....	19

5.1.	Teatatud eeskirjade eiramised ning üldised suundumused aastatel 2011–2015	20
5.2.	Pettustena teatatud eeskirjade eiramised	21
5.2.1.	Tulud	23
5.2.2.	Kulud	24
5.3.	Muud kui pettustena teatatud eeskirjade eiramised	27
5.3.1.	Tulud	28
5.3.2.	Kulud	28
5.4.	Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) tegevuse tulemused	28
6.	SISSENÕUDMINE NING MUUD ENNETUS- JA PARANDUSMEETMED	29
7.	JÄRELDUSED JA SOOVITUSED	29
7.1.	Tulud	29
7.2.	Kulud	31
1. LISA.	Pettustena teatatud eeskirjade eiramised	33
2. LISA.	Muud kui pettustena teatatud eeskirjade eiramised	35

KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

EL ja liikmesriigid on kohustatud üheskoos kaitsma ELi finantshuve ning võitlema pettuste vastu. Riikide ametiasutused haldavad umbes 80 % ELi kuludest ja koguvad traditsioonilisi omavahendeid.

See on teine Euroopa Liidu finantshuvide kaitset käsitlev aastaaruanne, mille komisjoni praegune koosseis esitab koostöös liikmesriikidega. Aruandes kirjeldatakse komisjoni ja liikmesriikide võetud meetmeid võitluses pettustega ja nende meetmetega saavutatud tulemusi. Aruande koostamisel lähtuti Euroopa Liidu toimimise lepingust, määrustest ja teistest õigusaktidest, mis käsitlevad Euroopa Liidu finantshuvide kaitset, ja asjakohastest siseriiklikest õigusaktidest.

Komisjon ja liikmesriigid kaitsevad ELi eelarvet alusetute või eeskirjadevastaste kulutuste või tolli- või teiste maksude maksmisest kõrvalehoidumise eest, rakendades peamiselt järgmist:

- (1) ennetusmeetmed;
- (2) juurdlustoimingud;
- (3) parandusmeetmed (eelkõige liikmesriikide suhtes kehtestatud finantskorrektsioonid, aga ka sissenõudmised ELi maksete saajatelt kulude poolel ning tasumata jäetud tolli- ja teiste maksude kogumine);
- (4) survemeetmed (eriti meetmed, mida liikmesriigid rakendavad seoses vahenditega, mille puhul täidetakse eelarvet koostöös liikmesriikidega, ja traditsiooniliste omavahenditega).

Koostöös liikmesriikidega hallatava eelarve raames lasub esmane vastutus eeskirjade eiramise ja pettusekahtluse juhtumite tõkestamise, tuvastamise, nende üle juurdluse toimetamise ja kõrvaldamise eest liikmesriikidel.

2015. aasta aruandele lisatud järeldused ja soovitused põhinevad viimase viie aasta kohta kättesaadava teabe ning selle aja jooksul tuvastatud probleemide ja riskide analüüsil.

ELi tasandil 2015. aastal võetud ELi finantshuvide kaitse meetmed

Kõik komisjoni pettusevastase võitluse strateegias esitatud meetmed on nüüd kas täidetud või rakendamisel (korduvad meetmed, nagu koolitus ja pettustealase teadlikkuse suurendamine). Pettusevastaste meetmete rakendamist komisjonis jätkatakse komisjoni talituste pettusevastaste strateegiate alusel, mis töötati välja komisjoni pettusevastase võitluse strateegia põhjal. Need vaadatakse regulaarselt läbi ja ajakohastatakse. Selle tulemusel on mitu komisjoni talitust oma pettusevastase strateegia läbi vaadanud ja kolm talitust on vastu võtnud ühise pettusevastase strateegia.

Komisjon on jätkanud liikmesriikide toetamist pettusevastastes jõupingutustes kahepoolses raamistikus ja pettuste tõkestamise kooskõlastamise nõuandekomitee (COCOLAF) raames.

Komisjon käivitas 2015. aastal ka kogemuste vahetamise programmi koordineerimise parandamiseks ja korruptsioonivastase võitluse parimate tavade vahetamiseks. Selle programmi raames toimus 2015. aastal koostöös liikmesriikidega kolm seminari vara deklareerimise, rikkumisest teatajate kaitse ja tervishoiusektoris esineva korruptsiooni teemadel. Euroopa Pettustevastane Amet osales komisjoni nimel mitmel Euroopa ja rahvusvahelisel korruptsioonivastase võitluse teemalisel kohtumisel.

Arvestades, et liikmesriigid haldavad umbes 80 % ELi eelarvest, on komisjoni jaoks äärmiselt oluline jätkata nende abistamist, et nad suudaksid välja töötada oma riiklikud pettusevastased strateegiad. Siinkohal on oluline roll liikmesriikide pettusevastastel koordineerimistalitel. Kuus liikmesriiki on vastu võtnud riikliku pettusevastase strateegia. Tšehhi teatas kavatsusest oma strateegia läbi vaadata, Itaalia aga teatas, et tema pettusevastane koordineerimistalitus on koostanud ja välja töötanud strateegilised tegevussuunad ja meetmed, mida igal aastal ajakohastatakse ja avaldatakse alates 2012. aastast Itaalia parlamendile esitatavates aastaaruannetes. Viis liikmesriiki teatas, et nende riikliku pettusevastase strateegia vastuvõtmise protsess on pooleli.

2015. aastal jätkusid Euroopa Parlamendis ja nõukogus arutelud kahe ettepaneku üle, mille eesmärk on tugevdada ja suurendada kriminaalõiguse tõhusust ELi finantshuvide kaitsmisel. Need ettepanekud olid järgmised:

- direktiivi eelnõu, mille eesmärk on tugevdada kehtivat õigusraamistikku, ühtlustades miinimumeeskirjad ELi finantshuve mõjutavate süütegude määratlemiseks, ning kehtestada ka sellistel juhtudel kohaldatavad karistused ja aegumistähtajad;
- määruse eelnõu Euroopa Prokuratuuri asutamise kohta, mis esitati 2013. aastal, et kogu ELis tugevdada ja ühtlustada süüdistuse esitamist süütegude eest, mis kahjustavad ELi finantshuve.

Läbivaadatud riigihankedirektiivi ja kommunaalteenuste direktiivi ning uue kontsessioonilepingute sõlmimist käsitleva direktiivi vastuvõtmine 2014. aastal suurendas olulisel määral läbipaistvust ning tugevdas pettuse- ja korruptsioonivastaseid sätteid, sest

- määratleti mõiste „huvide konflikt“;
- e-hanked muudeti kohustuslikuks;
- kehtestati järelevalve- ja aruandluskohustus eesmärgiga ohjeldada hangetega seotud pettusi ja muid tõsiseid eeskirjade eiramist.

Mitmed liikmesriigid said komisjonilt soovitusel võtta meetmeid läbipaistvuse suurendamiseks või korruptsioonivastaste jõupingutuste tugevdamiseks avaliku halduse, kohtusüsteemi ja riigihangete valdkonnas. Enamik liikmesriike on ELi direktiivide ülevõtmiseks siseriiklikku õigusesse välja töötanud uued siseriiklikud õigusaktid. Seitsmes liikmesriigis jõustusid uued õigusaktid 18. aprillil 2016.

Komisjon kehtestas alates 1. jaanuarist 2016, pärast määruse 2015/1929 vastuvõtmist, millega muudetakse finantsmäärust, varajase avastamise ja kõrvalejätmise parandatud süsteemi Euroopa Liidu finantshuvide kaitseks.

Seoses ELi eelarve **kulude** poolega võttis komisjon 2015. aastal mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 liikmesriikidega koostöös toimuva eelarve täitmise valdkonnas vastu neljast delegeeritud ja neljast rakendusmäärusest koosneva „eiramisjuhtumitest teatamist“ käsitlevate õigusaktide paketi. Eesmärk on parandada liikmesriikide eeskirjade eiramisest ja pettustest teatamise kvaliteeti ja järjepidevust ning hoida teatamiskohustusega seoses liikmesriikidele langev halduskoormus võimalikult madalal.

Eelarve **tulude** poolega seoses tehti 2015. aastal märkimisväärsed edusamme, et veelgi enam kaitsta ELi finantshuve:

- **läbivaadatud määrusega nr 515/97** vastastikuse halduskoostöö kohta tolliküsimustes, mis jõustus 2015. aastal, luuakse ELi sisenevate, ELi läbivate ja

ELi väljuvate kaupade ELi andmebaas. Sellest saab mõjuvõimas vahend tollipettuste vastase võitluse hoogustamiseks;

- 2015. aastal ilmnes, et OLAFi juhitud **ühiste tollioperatsioonide** järel väljastatud vastastikuse abistamise teated on oluline teabeallikas eeskirjade eiramiste kindlakstegemiseks teatavat liiki kaupu hõlmavate tehingute puhul;
- **võitlus sigarettide ebaseadusliku üle piiri toimetamise** ja tubakatoodete muud liiki ebaseadusliku kaubanduse vastu on ELi ja ka liikmesriikide jaoks jätkuvalt väga tähtsal kohal. 2015. aastal jätkas komisjon tihedas koostöös liikmesriikidega aktiivselt teatistes sigarettide salakaubanduse ja tubakatoodete ebaseadusliku kaubanduse muude vormide vastase võitluse hoogustamise kohta avaldatud tegevuskava rakendamist;
- **Herakles III rahastamisprogrammiga** aidatakse kaasa liikmesriikide tolli- ja politseiasutuste operatsioonide ja haldussuutlikkuse tugevdamisele.

ELi eelarvet mõjutavate pettuste või muude eeskirjade eiramiste avastamine ja neist teatamine

2015. aastal teatasid liikmesriigid **22 349 tulude ja kuludega seotud eeskirjade eiramisest**, mis hõlmasid ELi rahalisi vahendeid kokku umbes 3,21 miljardi euro ulatuses.

2014. aastaga võrreldes kasvas avastatud eeskirjade eiramiste arv 36 %, samas kui vastav rahaline summa vähenes veidi ehk 1 %. Eiramiste arvu kasv on seotud teatud eriolukorraga kahe liikmesriigi ühtekuuluvuspoliitika valdkonnas.

2015. aastal **teatati 1 461 eeskirjade eiramisest pettusena**, mis on 11 % vähem kui 2014. aastal, samas kui asjaomased summad suurenesid 18 % kuni 637,6 miljoni euron.

Tulude poolel täheldati nii arvnäitajate kui ka summade vähenemist.

Vastupidiselt sellele vähenes **kulude** poolel pettustena teatatud eeskirjade eiramiste arv võrreldes 2014. aastaga 10 % ja seotud summad suurenesid 55 %.

Komisjon ja liikmesriigid on rõhutanud vajadust tegevuse planeerimise järele ja kontrollitegevuse keskendamist riskianalüüsi ja IT vahendite alusel. Seda silmas pidades edendab komisjon liikmesriikides Arachne riskianalüüsi vahendi kasutamist, et tugevdada juhtimiskontrolli. Need uued tavad võisid oluliselt kaasa aidata avastamissuutlikkuse parandamisele.

Kulude poolel ei täheldatud suuri kõrvalekaldeid tavapärastest suundumustest. Traditsiooniliste omavahendite puhul osutusid pettusest ja eeskirjade eiramisest enim mõjutatud kaubaks päikesepaneelid.

2015. aastal teatati komisjonile **20 888 muude kui pettustena teatatud eeskirjade eiramisest** (umbes 41 % rohkem kui 2014. aastal). Näitajad

- suurenesid kahes liikmesriikidega koostöös toimuva eelarve täitmise sektoris;
- jäid muutumatuks tulude sektoris;
- vähenesid ühinemiseelse poliitika ja otsekulude poolel.

See peegeldab suures osas erinevate rahastamisprogrammide üha laialdasemat rakendamist, kuid sõltub suures osas kahe liikmesriigi erilisest olukorrast, nagu on märgitud eespool.

Teave sissenõudmiste ja finantskorrektsioonide ning muude ennetus- ja parandusmeetmete kohta esitatakse Euroopa Parlamendile, nõukogule ja kontrollikojale komisjoni iga-aastasest teatist ELi eelarve kaitsmise kohta.

Liikmesriikide võetud meetmed

2015. aastal võtsid liikmesriigid hulgaliselt pettusevastaseid meetmeid järgmistes valdkondades:

- riigihanked;
- finantskuritegevus
- huvide konflikt
- korruptsioon;
- pettuse määratlemine;
- rikkumisest teatajad.

Väärib äramärkimist, et kõik liikmesriigid, kellel soovitati tugevdada pettuste avastamise ja/või nendest teavitamise süsteeme, võtsid olulisi meetmeid riiklike süsteemide täiustamiseks.

Enamik liikmesriike teatas ka meetmete võtmisest koostöö tugevdamiseks teiste liikmesriikidega, tagamaks, et kõik tehingud ja äriühingud kaasatakse andmekogumisse tollivormistuse järgsete kontrollide teostamiseks, olenemata sellest, kas importija asub tegeliku impordi liikmesriigis või mitte.

1. SISSEJUHATUS

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 325 lõike 5 kohaselt esitab komisjon koostöös liikmesriikidega igal aastal Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande meetmete kohta, mis on võetud eesmärgiga võidelda liidu finantshuve mõjutavate pettuste ja muu ebaseadusliku tegevuse vastu.

EL ja liikmesriigid on kohustatud üheskoos kaitsma ELi finantshuve ning võitlema pettuste vastu. Riikide ametiasutused haldavad umbes 80 % ELi kuludest ja koguvad traditsioonilisi omavahendeid. Komisjon korraldab mõlemas valdkonnas üldist järelevalvet, kehtestab nõudeid ja kontrollib nende täitmist. On väga oluline, et komisjon ja liikmesriigid teeksid ELi finantshuvide tõhusa kaitse tagamiseks tihedat koostööd. Üks käesoleva aruande peamisi eesmärke on hinnata, kui hästi see koostöö toimis 2015. aastal ja kuidas saaks seda paremaks muuta.

Käesolevas aruandes kirjeldatakse ELi tasandil 2015. aastal võetud meetmeid ning esitatakse ELi ja liikmesriikide võetud pettusevastase võitluse meetmete kokkuvõte ja hinnang. Aruandes esitatakse ka liikmesriikide ja Euroopa asutuste peamiste saavutuste analüüs ELi kulude ja tuludega seotud pettuste ja eeskirjade eiramiste avastamisel ja nendest teatamisel. Teatamissüsteem on märkimisväärselt kaasa aidanud Euroopa Liidu finantshuvide kaitsmisele ja pettuste vastu võitlemisele. Aruandes tõstetakse eelkõige esile seda, kuidas igas liikmesriigis kohaldatakse eeskirjade eiramisest teatamist käsitlevaid sätteid, sest käesoleva aruande analüütiline osa põhineb sellise teatamise teel saadud teabel.

Aruandele on lisatud kuus komisjoni talituste töödokumenti¹.

2. PETTUSEVASTANE POLIITIKA EUROOPA LIIDU TASANDIL

2.1. 2015. aastal komisjoni algatatud pettusevastased poliitikameetmed

2.1.1. Ettepanek võtta vastu direktiiv, milles käsitletakse liidu finantshuve kahjustava pettuse vastast võitlust kriminaalõiguse abil²

Direktiivi ettepaneku eesmärk on tugevdada kehtivat õigusraamistikku, ühtlustades miinimumeeskirjad ELi finantshuve mõjutavate süütegude määratlemiseks, ning kehtestada ka sellistel juhtudel kohaldatavad karistused ja aegumistähtajad. Läbirääkimised Euroopa Parlamendi ja nõukogu vahel algasid 2014. aastal ja kestavad veel. Viimane kolmepoolne kohtumine toimus juunis 2015 lahendamata põhiküsimuste arutamiseks, täpsemalt käibemaksupettuste lülitamiseks direktiivi kohaldamisalasse ning karistuste ja aegumistähtaegade ühtlustamiseks. Käibemaksuküsimuste arutelud jätkuvad praegu nõukogus, lähtudes 8. septembril 2015 vastu võetud Taricco kohtuotsusest,³ milles Euroopa

¹ i) artikli 325 rakendamine liikmesriikides 2015. aastal;
ii) 2015. aasta omavahendite, loodusressursside, ühtekuuluvuspoliitika ja ühinemiseelse abi kohta teatatud eiramisjuhtumite statistiline hinnang;
iii) komisjoni aruande põhjal esitatud soovitused Euroopa Liidu finantshuvide kaitse kohta – pettusevastane võitlus, 2014;
iv) 2015. aastal teatatud eiramisjuhtumite statistilise hindamise metoodika;
v) programmi Herakles III aastaülevaade koos teabega 2015. aasta tulemuste kohta;
vi) komisjoni pettusevastase võitluse strateegia rakendamine.
² KOM(2011) 376 (lõplik).

³ Kohtuasi C-105/14, Taricco. Kohus jõudis järeldusele, et kehtiv ELi õiguslik vahend, millega kaitstakse ELi finantshuve, nimelt Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse konventsioon, mis kavatsetakse asendada finantshuvide kaitse direktiiviga, hõlmab käibemaksupettust.

Kohus kinnitas, et käibemaksupettus on hõlmatud Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse konventsiooniga.

2.1.2. Ettepanek asutada Euroopa Prokuratuur

Läbirääkimised komisjoni ettepaneku üle võtta vastu määrus, millega asutatakse Euroopa Prokuratuur,⁴ kestsid nõukogus Läti ja Luksemburgi eesistumisel kogu 2015. aasta. Saavutatud edu võimaldas ajutiselt lõpetada läbirääkimised määruse eelnõu esimese poole üle, milles käsitleti selliseid aspekte nagu Euroopa Prokuratuuri pädevus, struktuur ja juurdlusvolitused.

2.1.3. Määruse (EL, EURATOM) nr 883/2013 hindamine

Komisjon esitab kooskõlas määruse nr 883/2013 artikliga 19 Euroopa Parlamendile ja nõukogule 2. oktoobriks 2017 määruse kohaldamist käsitleva hindamisaruande, et hinnata määruse muutmise vajadust. Sel eesmärgil tellib komisjon sõltumatu välisuuringu,⁵ et selgitada välja, millises ulatuses määruse eesmärgid on täidetud ja endiselt olulised. Lisaks sellele vaadeldakse hindamise käigus määruse nr 883/2013 toimimist pettusevastase võitluse puhul kujuneva olukorra laiemas kontekstis. Sellega seoses on peamiseks küsimuseks mõju, mida Euroopa Prokuratuuri asutamine võib avaldada OLAFi rollile juurdlustegevuses.

2.1.4. Korruptsioonivastane võitlus ELis

Komisjon jätkas 2015. aastal tööd ELi esimese korruptsioonivastase võitluse aruande järelmeetmetega. Aruandes

- hinnatakse, kuidas iga liikmesriik võitleb korruptsiooniga;
- uuritakse, kuidas poliitika ja õigusnormid toimivad praktikas;
- esitatakse ettepanekud, kuidas iga riik võiks oma korruptsioonivastast tegevust tõhustada.

Komisjon korraldas ka kohtumise liikmesriikide korruptsioonivastase võitluse riiklike kontaktpunktidega.

2015. aastal jäi korruptsioonivastane võitlus majandusjuhtimist käsitleva Euroopa poolaasta protsessi prioriteediks. Mitmed liikmesriigid said komisjonilt soovitusel võtta meetmeid läbipaistvuse suurendamiseks või korruptsioonivastaste jõupingutuste tugevdamiseks avaliku halduse, kohtusüsteemi ja avalike hangete valdkonnas.

Komisjon käivitas liikmesriikide jaoks ka kogemuste vahetamise programmi. 2015. aastal toimus kolm seminari vara deklareerimise, rikkumisest teatajate kaitse ning tervishoiusektoris esineva korruptsiooni teemal.

Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) osales komisjoni nimel mitmel Euroopa ja rahvusvahelisel korruptsioonivastasel foorumil, nagu näiteks EPAC/EACN⁶. Kõnealune Euroopa korruptsioonivastane võrgustik, mille eesistujaks on OLAFi peadirektor, esitas 2015. aasta novembri Pariisi deklaratsiooni,⁷ millega kutsutakse Euroopa poliitikakujundajaid üles tugevdama korruptsioonivastast võitlust.

---

⁴ COM(2013) 534 (final).

⁵ http://ec.europa.eu/anti-fraud/olaf-and-you/calls-for-tender_en.

⁶ Euroopa partnerid korruptsioonivastases võitluses (EPAC)/Euroopa korruptsioonivastane kontaktpunktide võrgustik (EACN).

⁷ http://www.epac-eacn.org/downloads/declarations/doc_download/151-paris-declaration-2015.

2.1.5. Komisjoni pettusevastase võitluse strateegia

Komisjoni pettusevastase võitluse strateegia rakendamine jätkus 2015. aastal. Kõik komisjoni pettusevastase võitluse strateegias esitatud meetmed on nüüd kas täidetud või rakendamisel (st korduvad meetmed, nagu koolitus ja teadlikkuse suurendamine pettuste suhtes⁸). Vahepeal jätkub komisjonis pettusevastaste uute meetmete rakendamine komisjoni talituste pettusevastaste strateegiate alusel, mis töötati välja komisjoni pettusevastase võitluse strateegia põhjal. Strateegiad vaadatakse korrapäraselt läbi ja ajakohastatakse.

Komisjoni siseauditi talitus kontrollis komisjoni pettusevastase võitluse strateegia rakendamist 2015. aastal. Auditi käigus uuriti komisjoni mitme talituse pettusevastaseid strateegiaid ja OLAFi horisontaalset koordineerivat rolli. Siseauditi talitus tunnustas OLAFi ja teatud talituste astunud positiivseid samme nii seoses komisjoni pettusevastase võitluse strateegia rakendamise üldise juhtimise ja järelevalvega kui ka nende pettusevastaste strateegiate ettevalmistamise või läbivaatamisega.

Mitu komisjoni talitust on oma pettusevastase võitluse strateegia läbi vaadanud ja kolm⁹ neist on vastu võtnud seitset fondi hõlmava ühise pettusevastase võitluse strateegia aastateks 2015–2020¹⁰. Eesmärgikohased pettuseriski analüüsid on teostatud kooskõlas ajakohastatud suunistega, mis käsitlevad talituste tasandi pettusevastase võitluse strateegia väljatöötamist. Nende analüüside tulemused näitavad suundumust, mille kohaselt tundliku teabega tegelemises nähakse üha suuremat pettuseriski. Teisalt saab seda seletada asjaoluga, et mitterahalistele pettustele pööratakse suuremat tähelepanu. See võib viidata ka asjaolule, et komisjon töötleb üha suuremal hulgal tundlikku teavet. Neid suundumusi käsitletakse pettuste ennetamise ja tuvastamise võrgustiku käimasolevate arutelude käigus.

2.2. Tuludega seotud pettusevastased meetmed

2.2.1. Vastastikune haldusabi (määruse nr 515/97 muudatus)

Kaasseadusandjad võtsid määruse (EL) 2015/1525¹¹ vastu 9. septembril 2015. Uue määrusega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 515/97 liikmesriikide haldusasutuste vastastikusest abist ning haldusasutuste ja komisjoni vahelisest koostööst tolli- ja põllumajandusküsimusi käsitlevate õigusaktide nõutava kohaldamise tagamiseks.

Uue määrusega täiustatakse olemasolevat tollipettuste avastamise ja nende üle juurdluse toimetamise raamistikku ELi ja riiklikul tasandil. Eelkõige nähakse sellega ette keske andmebaasi loomine, mis sisaldab andmeid konteinerite liikumise ja ELi sisenevate, ELi läbivate ja EList väljuvate kaupade kohta. Eelduste kohaselt tugevdab see muudatus märkimisväärselt nii OLAFi kui ka riiklike tolliasutuste analüütilist suutlikkust avastada petturlikke toiminguid.

2.2.2. Pettusevastane infosüsteem (AFIS)

Pettusevastane infosüsteem (AFIS) on üldmõiste pettusevastaste rakenduste kogumi kohta, mida OLAF haldab ühise tehnilise taristu kaudu ja mille ülesandeks on:

⁸ Näiteks 2015. aastal korraldasid regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraat ning tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraat koostöös OLAFi ja siseturu, tööstuse, ettevõtluse ja VKEd peadirektoraadiga pettuse- ja korruptsioonivastased seminarid Eesti, Ungari, Leedu, Läti, Portugali ja Poola jaoks.

⁹ Regionaal- ja linnapoliitika, tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse ning merendus- ja kalandusajade peadirektoraat.

¹⁰ Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF), Ühtekuuluvusfond, Euroopa Sotsiaalfond (ESF), Euroopa Merendus- ja Kalandusfond (EMKF), Euroopa abifond enim puudust kannatavate isikute jaoks, Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond (EGF), Euroopa Liidu Solidaarsusfond (ELSF).

¹¹ Määrus (EL) 2015/1525, ELT L 243, 18.9.2015, lk 1.

- õigeaegselt ja turvaliselt vahetada pettustega seotud teavet liikmesriikide pädevate ametiasutuste ja ELi ametite vahel;
- talletada ja analüüsida asjaomast teavet.

AFISE projekt hõlmab kahte peamist valdkonda:

- vastastikune abi tolliküsimustes;
- eiramisjuhtumite haldamine.

2015. aasta lõpuks oli pettusevastasel infosüsteemil rohkem kui 8 050 registreeritud lõppkasutajat, kes esindasid 1 700 liikmesriikide pädevat talitust, partnerist kolmandat riiki, rahvusvahelist organisatsiooni, komisjoni talitust ja teisi ELi organeid. 2015. aastal olid infosüsteemi kasutajad vahetanud 14 800 MAB- posti sõnumit. Pettusevastase infosüsteemi vastastikuse abi andmebaasides ja moodulites oli talletatud kokku 12 000 juhtumit.

Pettusevastase transiiditeabe andmebaasi oli edastatud teave 6,5 miljoni uue transiidisaadetise kohta.

Liikmesriigid ja kandidaatriigid esitasid eiramisjuhtumite haldamise süsteemi 23 400 uut teadet eeskirjade eiramise kohta.

2015. aastal viidi läbi kokku seitse ühist tollioperatsiooni, kusjuures kolme OLAFi korraldatud operatsiooni läbiviimisel kasutati sidevahendina virtuaaloperatsioonide koordineerimise üksuse rakendust.

Pettusevastase infosüsteemi portaal on ühtne ja ühine taristu eespool kirjeldatud teenuste osutamiseks ja see loob olulise mastaabisäästu ja sünergia sellise laiaulatusliku ja mitmekesise IT teenuste ja töövahendite kogumi arendamisel, haldamisel ja käitamisel.

2.2.3. Ühised tollioperatsioonid

Ühised tollioperatsioonid on kooskõlastatud ja sihtotstarbelised operatiivmeetmed, mida liikmesriikide ja kolmandate riikide tolliasutused rakendavad piiratud aja jooksul piiriülese salakaubaveoga võitlemiseks.

2015. aastal koordineeris OLAF seitset ühist tollioperatsiooni ja tegi nende käigus koostööd liikmesriikidega. Suure osalejate arvuga ühiste tollioperatsioonide koordineerimise hõlbustamiseks tegi OLAF järgmist:

- pakkus teabekogumisalast, tehnilist ja/või rahalist tuge;
- tagas pettusevastase infosüsteemi platvormi kaudu turvalise juurdepääsu teabele ja turvalise andmevahetuse;
- tegi kättesaadavaks oma alalise operatiivse koordineerimisruumi.

Allpool kirjeldatud ühised tollioperatsioonid, mis organiseeriti koostöös liikmesriikide tolliasutuste ja OLAFi vahel või OLAFi toetusega, olid suunatud erinevatele ohtudele, nagu sigarettide salakaubavedu, narkootikumide keemilised lähteained ja uimastid. Ainuüksi sigarette konfiskeeriti üle 16 miljoni ühiku.

- Ühine tollioperatsioon JETSTREAM. Seda mereseire operatsiooni koordineerisid Prantsusmaa tolliasutused ning see oli suunatud riskikaupade meritsi toimuva salakaubaveo avastamisele Atlandi ookeani piirkonnas. Operatsiooni tulemusel konfiskeeriti 2 tonni kanepivaiku (hašiit).
- Ühine tollioperatsioon JUPITER. Seda piirkondlikku merendusvaldkonna operatsiooni koordineeris Hispaania tolliasutus ja see viidi läbi riskikaupade salakaubaveo vastu võitlemiseks Vahemerele.

- Ühine tollioperatsioon FRANKSTEAD. Selle piirkondliku uimastitevastase operatsiooni korraldasid Saksamaa ja Ühendkuningriigi tolliasutused.
- Ühine tollioperatsioon SASHA. Selle operatsiooni sihtmärk oli keemiliste narkootikumide lähteainete salakaubandus ja see oli suunatud nende illegaalsete kemikaalide mere- ja lennutransporti toetavate organiseeritud kuritegevuse võrgustike purustamisele. Peaaegu kõik liikmesriigid osalesid 2015. aasta sügisel selles operatsioonis, mis korraldati koos Prantsuse tolliasutusega ja tema algatusel ning Europolit toetusel. Muu hulgas konfiskeeriti operatsiooni tulemusel ebaseaduslikke kaupu kokku 185 kg ulatuses.
- Ühine tollioperatsioon BALTICA. Seda operatsiooni juhtisid Poola tolliasutus ja OLAF, sellesse oli kaasatud kuus liikmesriiki¹² ja Europol. Operatsioon keskendus sellistest kolmandatest riikidest nagu Valgevenemaalt ja Venemaalt saabuvate ebaseaduslike tubakatoodete probleemile. Operatsiooni käigus konfiskeeriti 13 miljonit salasigaretti.
- Ühine tollioperatsioon HANSA. See operatsioon, mille Ühendkuningriigi tolliasutus korraldas koostöös Europoliga, võttis sihikule ebaseaduslike aktsiisikaupade, peamiselt sigarettide, siseliikumise. OLAF tagas turvalise teabevahetuse süsteemi ja võttis operatsioonist osa. Lõpphindamine on veel pooleli.
- Ühine tollioperatsioon ROMOLUK II. See OLAFi ja Rumeenia tolliasutuse ühiselt korraldatud piirkondlik operatsioon, milles osalesid Rumeenia, Ukraina ja Moldova, seadis sihtmärgiks salasigaretid, kontrollides maanteed ja raudteed pidi ELi saabuvald saadetisi. Kokku konfiskeeriti 3 878 460 sigaretti ja lisaks 107 liitrit alkoholi.

2.2.4. Võitlus ebaseadusliku tubakatoodetega kauplemise vastu

2013. aasta teatisega sigarettide salakaubanduse ja tubakatoodete ebaseadusliku kaubanduse muude vormide vastase võitluse hoogustamise kohta¹³ kaasnes terviklik tegevuskava. Sellest alates on komisjon tihedas koostöös liikmesriikidega tegevuskava aktiivselt rakendanud. 2016. aasta lõpus võtab komisjon vastu üksikasjaliku aruande strateegia rakendamisel tehtud edusammude kohta.

Komisjon toetab kindlalt Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) protokollit ebaseadusliku tubakatoodetega kauplemise tõkestamise kohta (edaspidi „protokoll“) õigeaegset ratifitseerimist. 4. mail 2015 tegi komisjon ELi Nõukogule ametliku ettepaneku protokoll ELi nimel ratifitseerida. Protokoll on esimene mitmepoolne õiguslik vahend, mille eesmärk on lahendada sigarettide salakaubanduse probleem tervikliku lähenemise kaudu üleilmsel tasandil.

Eurobaromeetri uuring ebaseaduslike tubakatoodete kohta tehti 2015. aasta novembris ja detsembris. Aruanne avaldatakse eeldatavalt 2016. aasta keskpaiku.

2.2.5. Võitlus käibemaksupettuste vastu

Komisjoni 19. septembril 2013 avaldatud uuringut käibemaksulõhe mõõtmiseks ja analüüsimiseks ajakohastati 2015. aastal. Uuringus esitati käibemaksulõhe 2013. aasta prognoos 26 ELi liikmesriigi kohta ja ajakohastatud prognoosid aastateks 2009–2012. Uuring näitas, et käibemaksutulu kogumine ei ole oluliselt paranenud, kuna EL 26 üldine käibemaksulõhe ulatus 168 miljardi euronit, mis tähendab käibemaksutulu vähenemist 15,2 %. Liikmesriigid teevad koostööd komisjoniga, et uurida uusi võimalusi Eurofisci võrgustiku tugevdamiseks, et pettuseskeeme oleks võimalik avastada tavalisest palju kiiremini.

¹² Soome, Eesti, Läti, Leedu, Poola ja Rootsi.

¹³ COM(2013) 324 (final), 6.6.2013.

Liikmesriikide kogemus on näidanud, et käibemaksupettuse skeemides kasutatakse sageli ära tehingute ahela kontrollimise nõrkusi, mis on seotud kolmandates riikides asuvate partnerite kaasamisega. Komisjon alustas nõukogult 2015. aastal saadud mandaadi alusel läbirääkimisi Norraga käibemaksu valdkonna halduskoostööd käsitleva ELi kokkuleppe sõlmimiseks. Kõnelused on praegu pooleli.

Muud tegevust seoses tolli- ja aktsiisialase koostööga, samuti digitaalmajanduse ja aruandluskohustusega käsitletakse järgmise aasta aruandes, mis kajastab üksikasjalikult 2016. aasta tegevust.

2.2.6. Pettusevastased sätted rahvusvahelistes kokkulepetes

Mitmed ELi rahvusvahelised kokkulepped sisaldavad sätteid vastastikuse tollialase halduskoostöö kohta. Lisaks sellele sisaldavad sooduslepingud ka sooduskohtlemise jõustamise meetmeid (pettusevastased klauslid).

2015. aastal kehtis 50 lepingut, mis sisaldasid vastastikuse halduskoostöö sätteid 73 kolmanda riigi jaoks, ning muude riikidega, sealhulgas selliste suurte kaubanduspartneritega nagu USA ja Jaapan, peeti läbirääkimisi. Põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna ajutine kohaldamine Ukrainaga pidi algama 1. jaanuarist 2016. See sisaldab ka vastastikuse halduskoostöö sätteid ja sooduskohtlemise jõustamise meetmeid.

Partnerlus- ja koostööleping Kasahstaniga kirjutati alla 2015. aastal. See sisaldab vastastikust abi tolliküsimustes käsitlevaid sätteid.

2.2.7. Pettusevastased meetmed seoses gaasiõlide ja petrooli erimärgistamisega

ELi õigusaktide¹⁴ kohaselt nõutakse liikmesriikidelt kindlaks määratud aine (kütuse märgistusaine) lisamist gaasiõlidele ja petroolile, mis on maksustatud madalama riikliku aktsiisimääraga kui määr, mida kohaldatakse mootorikütustele. Aine kiideti heaks komisjoni otsusega¹⁵ ja alates nõude kehtestamisest on kasutatud ainult ühte erimärgistusainet – Solvent Yellow 124. Kõige viimase läbivaatamise ajal teatati komisjonile märgistusaine ebaseadusliku eemaldamisega seotud petturliku tegevuse kasvust.

Komisjon avaldas septembris 2015 osalemiskutse uue ja paremini toimiva keemilise ühendi leidmiseks, mis võiks asendada praegu kasutusel oleva märgistusaine ja kaasa aidata diislikütusega seotud ebaseadusliku tegevuse vähendamisele.

Projekt kestab eeldatavasti mitu aastat, kuni komisjoni otsusega määratakse uus märgistusaine. Ametiasutuste valik, tehniline analüüs ja keemilised katsed laboratooriumides teostatakse 2016. aastal¹⁶.

2.3. Kuludega seotud pettusevastased meetmed

2.3.1. Finantsmääruse (määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju) muutmine

Pärast määruse nr 2015/1929 vastuvõtmist,¹⁷ millega muudetakse finantsmäärust, kehtestas komisjon alates 1. jaanuarist 2016 Euroopa Liidu finantshuvide kaitseks parandatud varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi. Varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteem tagab:

¹⁴ 27. novembri 1995. aasta direktiiv 95/60/EÜ gaasiõlide ja petrooli erimärgistamise kohta.

¹⁵ Komisjoni rakendusotsus 2011/544/EL, millega kehtestatakse gaasiõlide ja petrooli ühine erimärgistus.

¹⁶ Maksunduse ja tolliliidu peadirektoraat tegeleb sellega tihedas koostöös Teadusuuringute Ühiskeskusega.

¹⁷ ELT L 286, 30.10.2015, lk 1.

- selliste äriühingute varajase avastamise, kes kujutavad endast ohtu liidu finantshuvidele;
- halduskaristuste määramise, sealhulgas kõrvalejätmine ELi fondide kasutamisest ja/või finantskaristuste kohaldamine mitteusaldusväärsete äriühingute suhtes;
- komisjoni veebisaidil teabe avaldamise kõige tõsisemate juhtumite korral kõrvalejätmise ja/või finantskaristuse kohta, et tugevdada heidutavat toimet.

Pädev eelarvevahendite käsutaja võtab lõplike kohtuotsuste või lõplike haldusotsuste alusel vastu kõrvalejätmise ja/või finantskaristuse määramise otsused. Selliste tingimuste puudumise korral võetakse otsused vastu kõrgetasemelise sõltumatu eesistuja juhitud äsjaloodud komisjoni soovitusel alusel, kusjuures komisjon tagab muu hulgas asjaomase isiku õiguse olla ära kuulatud. Alates 2016. aastast esitab komisjon selles aruandes finantsmääruse artikli 108 lõikes 3 osutatud teabe.

2.3.2. Eeskirjade eiramistest teatamise sätted ajavahemikku 2014–2020 hõlmavas mitmeaastases finantsraamistikus – kulutuste pool

2015. aastal võttis komisjon vastu neljast delegeeritud ja neljast rakendusmäärusest koosneva eiramisjuhtumitest teatamist käsitlevate sätete paketi mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 ühise haldamise valdkonnas. Õigusaktid jõustusid novembris 2015¹⁸. Eesmärk on parandada liikmesriikide poolse eeskirjade eiramisest ja pettustest teatamise kvaliteeti ja järjepidevust ning tagada, et liikmesriikide ametiasutustele langev halduskoormus oleks

¹⁸

ELT L 293, 10.11.2015:

1. Komisjoni 8. juuli 2015. aasta delegeeritud määrus (EL) 2015/1970, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1303/2013 erisätetega, mis käsitlevad eeskirjade eiramisest teatamist seoses Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondiga.

2. Komisjoni 8. juuli 2015. aasta delegeeritud määrus (EL) 2015/1971, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 erisätetega, mis käsitlevad eeskirjade eiramisest teatamist seoses Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondiga, ning millega tunnistatakse kehtetuks komisjoni määrus (EÜ) nr 1848/2006.

3. Komisjoni 8. juuli 2015. aasta delegeeritud määrus (EL) 2015/1972, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 223/2014 erisätetega, mis käsitlevad eeskirjade eiramisest teatamist seoses enim puudust kannatavate isikute abistamiseks loodud Euroopa abifondiga.

4. Komisjoni 8. juuli 2015. aasta delegeeritud määrus (EL) 2015/1973, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 514/2014 erisätetega, mis käsitlevad eeskirjade eiramisest teatamist seoses Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondiga ning politseikoostöö, kuritegevuse tõkestamise ja selle vastu võitlemise ning kriisihje rahastamisvahendiga.

5. Komisjoni 8. juuli 2015. aasta delegeeritud määrus (EL) 2015/1974, millega nähakse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1303/2013 ette eeskirjade eiramist käsitlevate aruannete esitamise sagedus ja aruandluse vorm seoses Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondiga.

6. Komisjoni 8. juuli 2015. aasta delegeeritud määrus (EL) 2015/1975, millega nähakse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1306/2013 ette eeskirjade eiramist käsitlevate aruannete esitamise sagedus ja aruandluse vorm seoses Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondiga.

7. Komisjoni 8. juuli 2015. aasta delegeeritud määrus (EL) 2015/1976, millega nähakse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 223/2014 ette eeskirjade eiramist käsitlevate aruannete esitamise sagedus ja aruandluse vorm seoses enim puudust kannatavate isikute jaoks loodud Euroopa abifondiga.

8. Komisjoni 8. juuli 2015. aasta delegeeritud määrus (EL) 2015/1977, millega nähakse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 514/2014 ette eeskirjade eiramist käsitlevate aruannete esitamise sagedus ja aruandluse vorm seoses Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondiga ning politseikoostöö, kuritegevuse tõkestamise ja selle vastu võitlemise ning kriisihje rahastamisvahendiga.

võimalikult madal. Liikmesriikide esitatud teavet kasutatakse pettusevastastel eesmärkidel ja see esitatakse igal aastal selles aruandes.

2.4. Muud

2.4.1. Programmi Herakles rakendamine

Programmiga Herakles III¹⁹ (2014–2020) edendatakse meetmeid võitlemiseks pettuste, korruptsiooni ja mis tahes muu sellise ebaseadusliku tegevuse vastu, mis kahjustab Euroopa Liidu finantshuve. Programmi 2015. aasta eelarve oli 14,1 miljonit eurot, mis oli ette nähtud:

- meetmete rahastamiseks, millega tugevdada liikmesriikide tolli- ja politseiasutuste operatiiv- ja haldussuutlikkust;
- koolitustegevuseks ja konverentside korraldamiseks;
- IT-toe pakkumiseks²⁰.

27. mail 2015 avaldas komisjon aruande²¹ eelmise programmi Herakles II (2007–2013) hindamise kohta. Aruandes kinnitati, et programmiga saavutati soovitud mõju mõistliku kuluga, sidusrühmad võtsid programmi hästi vastu ning programmiga suudeti luua lisaväärtust.

3. JÄRELMEETMED SEOSSES EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONIDEGA EUROOPA LIIDU FINANTSHUVIDE KAITSE KOHTA – PETTUSEVASTANE VÕITLUS – 2014. AASTA ARUANNE

Komisjon kinnitab, et esitatud andmed ei ole veel täielikult liikmesriikide vahel võrreldavad ja võtab teadmiseks parlamendi taotlused olukorra parandamiseks. 2015. aastal kiideti heaks eeskirjade eiramisest teatamist käsitlevate uute määruste pakett (vt punkt 2.3.2). Komisjon on algatanud koostöös riikide ekspertidega uute teatamist käsitlevate suuniste ettevalmistamise, mille eesmärk on erinevuste vähendamine ning teatamisprotsessi ja teabe kvaliteedi ühtlustamine, et suurendada võrreldavust. Lisaks sellele võeti 2016. aastal kasutusele eeskirjade eiramisest teatamise süsteemi uus versioon.

Vastuseks parlamendi murele seoses riigihanke-eeskirjade eiramistega tunnistab komisjon, et need on jätkuvalt vigade peamiseks allikaks ühtekuuluvuspoliitika valdkonnas. Komisjon on siiski võtnud nii ennetus- kui ka parandusmeetmeid, et kõrvaldada eeskirjade eiramine, mis esinevad mitmes avaliku sektori kulutuste valdkonnas. Suur osa parandusmeetmete raames kohaldatud finantskorrektsioonidest on seotud selliste rikkumistega. Komisjon pöörab ka edaspidi suurt tähelepanu riigihanke-eeskirjade eiramiste avastamisele ja kõrvaldamisele. Komisjon annab selles valdkonnas riikide ametiasutustele ka pidevalt suuniseid ning on korraldanud seminare, esitlusi ja koolitusüritusi. Komisjon tegutseb ka kahepoolses raamistikus, et olla liikmesriikidele abiks spetsiifilistel teemadel.

Komisjon kaalub Euroopa Kontrollikoja riigihanget käsitlevat eriaruannet järgides eiramisjuhtumite haldamise süsteemi tehnilise täiustamise võimalusi, et täita kontrollikoja nõudmised toimivuse osas. Võidakse uurida koostalitluse võimalusi ka komisjoni teiste andmebaasidega. Abisaajate avalikuks tegemise ettepaneku kohta võib öelda, et see on

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta määrus (EL) nr 250/2014.

²⁰ COM(2015)2234 (final), 8. aprill 2015.

²¹ COM(2015) 221 (final), 27. mai 2015. Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule – aruanne programmi Herakles II eesmärkide saavutamise kohta.

kehtivate õigusaktidega juba ette nähtud ning avalikustamisele kuuluva teabe liikide loetelud on kehtestatud.

Rikkumisest teatajatel võib olla, nagu parlament rõhutas, oluline osa sellise väärkäitumise nagu korruptsioon ennetamisel ja avastamisel. Komisjon ise võttis rikkumisest teatamist käsitlevad sisesuunised vastu 6. detsembril 2012 ning institutsioonid ja organisatsioonid, kes ei ole seda veel teinud, võivad kasutada neid lähtealusena.

Seoses meetmetega, mis järgnesid OLAFi soovitudele liikmesriikidele ning mida parlament käsitles ka oma resolutsioonis, nõustub komisjon parlamendiga, et kõikehõlmava süüdistuse esitamine ELi finantshuve kahjustavate kuritegude eest on ELi ja selle liikmesriikide jaoks oluline. Komisjon tuletab siiski meelde, et liikmesriikide pädevate asutuste ülesanne on tagada OLAFi soovitude hindamine ja asjakohased järelmeetmed ning anda OLAFi taotluse korral teavet võetud meetmete kohta. OLAF omakorda analüüsib otsuseid, mille alusel riiklikud asutused otsustavad loobuda juhtumite uurimisest, mille kohta OLAF on andnud õiguslikud soovitused²².

Komisjon tegi juba kindlaks põhjused, miks OLAFi õiguslikke soovitusi järgitakse ainult piiratud ulatuses; see teave on esitatud mõjuhinnangus, mis esitati koos 2013. aastal esitatud õigusloome ettepanekuga asutada Euroopa Prokuratuur. Euroopa Prokuratuuri ülesandeks on kavandatud kõrvaldada teatavad puudused, nagu näiteks liikmesriikide asitõendite kogumisega seotud probleemid. Lisaks sellele alustas komisjon määruse nr 883/2013 (millega reguleeritakse OLAFi juurdlustegevust) hindamisega, mis viiakse lõpule 2017. aastaks. Ka selle raames on võimalus seda teemat käsitleda.

4. KOOSTÖÖ LIIKMESRIIKIDEGA

4.1. Pettuste tõkestamise koostööstamise nõuandekomitee (COCOLAF)

Pettuste tõkestamise koostööstamise nõuandekomitee (COCOLAF)²³ 2015. aasta kohtumisel liikmesriikide ekspertidega arutati pettusevastase võitluse peamisi arengusuundi ja ELi toimimise lepingu artikli 325 kohase aruande „Euroopa Liidu finantshuvide kaitse – pettusevastane võitlus 2014“ ettevalmistamist.

Nõuandekomitee alarühmad kohtusid 2015. aastal, et:

- ette valmistada aruanne eeskirjade eiramisega seotud sätete kohta ja käivitada eiramisjuhtumite haldamise süsteem;
- koostada pettuste tõkestamist käsitlevad dokumendid;
- jagada meediastrateegiate alaseid kogemusi;
- alustada pettuse ennetamise ja tõkestamise alase teabevahetusmeetmetega.

Pettuste ennetamise allrühm töötas välja kaks suunisdokumenti:

- „Riiklik pettusevastase võitluse strateegia praktikas – ettevalmistusetapp“, mille eesmärk on abistada liikmesriike nende riiklike strateegiate väljatöötamisel;
- „Huvide konflikti tuvastamine põllumajandussektoris – praktiline juhend fondijuhtidele“, mille eesmärk on aidata ELi fonde haldavatel riiklikel asutustel paremini lahendada huvide konflikti olukordi.

²² Vt *The OLAF Report 2015* (OLAFi 2015. aasta aruanne), punkt 3.3, lk 28–29, http://ec.europa.eu/anti-fraud/sites/antifraud/files/olaf_report_2015_en.pdf.

²³ Komisjoni 23. veebruari 1994. aasta otsus 94/140/EÜ, mida on muudetud 25. veebruaril 2005.

Mõlemad dokumendid töötati välja OLAFi koordineerimisel, toetudes koostööle liikmesriikide ekspertidega.

Pettustevastase koordineerimistalituse allrühm vahetas oktoobris 2015 toimunud kohtumisel ka kogemusi seoses pettusevastase tegevuse ja parimate tavadega.

Lisaks sellele käivitas OLAFi pettusevastase võitluse kontaktisikute võrgustiku (OAFCN) allrühm pettuse ennetamise ja tõkestamise alase teabevahetuse, korraldades seminari teemal „Kuidas kõige paremini vahetada teavet pettuste ärahoidmiseks“.

4.2. Liikmesriikide võetud meetmed pettuste ja muu ELi finantshuve mõjutava ebaseadusliku tegevuse vastu

Liikmesriigid andsid teada, et nad võtsid 2015. aastal arvukalt ELi finantshuvide kaitsega ja pettusevastase võitlusega seotud meetmeid, mis kajastuvad uue, aastaid 2014–2020 hõlmava programmitöö perioodi jaoks suure hulga liidu õigusaktide vastuvõtmises.

Liikmesriigid võtsid meetmed kogu pettusevastase võitluse tsükli ulatuses. Meetmeid võeti peamiselt riigihangete valdkonnas, kuid ka seoses huvide konflikti, finantskuritegude, korruptsiooni, pettusevastase koordineerimistalitusega ning pettuste ja rikkumisest teatajate määratlusega.

2015. aastal keskendus kümme liikmesriiki²⁴ meetmete vastuvõtmisele, mille eesmärk oli suurendada riiklikku koostööd pettuste vastu võitlemise valdkonnas. Lisaks sellele korraldasid Bulgaaria, Luksemburg ja Ungari ametnikele koolituse pettuse avastamise oskuste parandamiseks, samas kui Eesti ja Malta keskendusid pettusealase teadlikkuse suurendamisele. Täpsemalt viis Eesti läbi korruptsioonialase teadlikkuse koolituse, samas kui Malta pettustevastane koordineerimistalitus võttis koostöös haridus- ja tööhõive ministeeriumiga meetmed pettuse- ja korruptsioonivastase teadlikkuse kasvatamiseks Malta kooliõpilaste seas.

Lisaks sellele võttis kolm liikmesriiki²⁵ meetmed koostöö tugevdamiseks teiste liikmesriikide ja kolmandate riikidega. Täpsemalt:

- Bulgaaria teatas nelja rahvusvahelise seminari korraldamisest, kus osales koos OLAFi ja pettustevastase koordineerimistalitusega 160 esindajat Bulgaaria, Kreeka ja Rumeenia maksu- ja tolliasutusest, et vahetada kogemusi ja arutada pettusevastase võitluse juhtumiuuringuid. Selle kõrval astuti samme Balkani piirkonna liikmesriikide valitsuste omavahelise koostöö parandamiseks;
- Tšehhi võttis vastu Visegradi rühma (V4) tolliasutuste ühisdeklaratsiooni Aasia riikidest pärit tekstiilitoodete ning jalatsite riskiprofiilide kasutuselevõtmise kohta;
- Prantsusmaa ratifitseeris protokollid ebaseadusliku tubakatoodetega kauplemise tõkestamise kohta.

Lisaks sellele võttis seitse liikmesriiki²⁶ vastu pettuse ennetamise meetmed või menetlused seoses ELi vahendite haldamisega. Nendest seitsmest liikmesriigist kaks pidas²⁷ vajalikuks võtta vastu suunised või haldusmenetlused vahendite haldamise parandamiseks. Täpsemalt:

- Bulgaaria võttis vastu riikliku pettusevastase võitluse strateegia rakendamise tegevuskava aastateks 2015–2016;

²⁴ Bulgaaria, Taani, Eesti, Hispaania, Prantsusmaa, Horvaatia, Ungari, Madalmaad, Poola, Portugal.

²⁵ Bulgaaria, Tšehhi, Prantsusmaa.

²⁶ Bulgaaria, Taani, Eesti, Horvaatia, Madalmaad, Austria, Portugal.

²⁷ Horvaatia, Austria.

- Tšehhi valitsus võttis vastu valitsuse tasandi põhilisi korruptsioonivastaseid poliitikasuundi käsitleva resolutsiooni, milles sätestatakse valitsuse korruptsioonivastase võitluse peamised tegevussuunad;
- Taani võttis vastu Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) ja Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) käsitleva riikliku pettusevastase poliitika. Poliitika elluviimist alustati 2015. aastal Taani ettevõtlusameti veebisaidi kaudu, et toetada pettust taunivat kultuuri ning edendada pettuste ennetamist ja avastamist;
- Saksamaa võttis vastu pettuse- ja korruptsioonivastase strateegia, mis hõlmas kõikide Euroopa Regionaalarengu Fondiga seotud meetmete pettuseriski hindamist.

Kõigele lisaks teatas kümme liikmesriiki²⁸ õigusaktide muudatustest, mille eesmärk on suurendada kaitset pettuse eest, ja nende seas kaks liikmesriiki²⁹ võtsid õiguslikke meetmeid võitluseks tollipettustega. Veel kolm liikmesriiki³⁰ parandasid maksustamist, et võidelda pettuse vastu.

4.3. 2014. aasta soovitude rakendamine

Komisjon soovitas Euroopa Liidu finantshuvide kaitse 2014. aasta aruandes liikmesriikidel:

- kasutada täies ulatuses ära pettustevastaseid koordineerimistalitusi, töötades samal ajal välja riiklikud pettusevastased strateegiad;
- võtta riigihankedirektiivid üle oma riigisisesse õigusesse, rõhutades eriti „huvide konflikti“ mõiste määratlust ja selliste konfliktide lahendamise meetmeid;
- tõsta pettusejuhtumitest teatamise madalat taset;
- tugevdada tollikontrolle, võttes eriti arvesse tollikontrollide arvu vähenemist tollivormistuse ajal.

Nagu teatati eelmises aruandes, olid kõik liikmesriigid 2014. aasta lõpuks loonud pettustevastase koordineerimistalituse. Siiski leidub liikmesriikide pettustevastaste koordineerimistalituste ülesannetes teatud erinevusi:

- enamik liikmesriike³¹ pani oma pettustevastastele koordineerimistalitustele koordineerimiskohustuse;
- neli liikmesriiki³² andis talitusele volitused teostada haldusjuurdlust;
- Ühendkuningriik andis talitusele volitused teostada kriminaaljuurdlust.

Veel neli liikmesriiki³³ lõid koordineerimistalituste võrgustiku, mis eeldab eri osapoolte vahelist koostööd.

Suurem osa liikmesriike³⁴ kehtestas oma pettustevastase koordineerimistalituse ja asjaomaste riiklike osapoolte vahelise koostöösüsteemi eri organisatsioonide kaasamiseks pettustevastasesse võitlusesse. Seoses riikliku pettusevastase võitluse strateegia struktureeritud koordineerimise ja arendamisega võttis kuus liikmesriiki³⁵ 2015. aasta lõpuks vastu riikliku pettustevastase võitluse strateegia. Tšehhi teatas oma strateegia läbivaatamise kavatsusest,

²⁸ Bulgaaria, Tšehhi, Saksamaa, Iirimaa, Hispaania, Itaalia, Küpros, Leedu, Austria, Poola.

²⁹ Bulgaaria, Austria.

³⁰ Bulgaaria, Eesti, Iirimaa.

³¹ Belgia, Tšehhi, Taani, Saksamaa, Eesti, Kreeka, Hispaania, Prantsusmaa, Horvaatia, Itaalia, Küpros, Läti, Luksemburg, Ungari, Madalmaad, Poola, Portugal, Sloveenia, Soome, Rootsi.

³² Bulgaaria, Leedu, Malta, Rumeenia.

³³ Bulgaaria, Taani, Iirimaa, Slovakkia.

³⁴ Belgia, Bulgaaria, Tšehhi, Taani, Saksamaa, Eesti, Iirimaa, Kreeka, Hispaania, Horvaatia, Itaalia, Küpros, Läti, Leedu, Ungari, Malta, Madalmaad, Poola, Portugal, Rumeenia, Sloveenia, Slovakkia, Rootsi, Ühendkuningriik.

³⁵ Bulgaaria, Kreeka, Horvaatia, Ungari, Malta, Slovakkia.

Itaalia aga teatas, et tema pettustevastane koordineerimistalitus on koostanud ja välja töötanud strateegilised tegevussuunad ja meetmed, mida igal aastal ajakohastatakse ja avaldatakse alates 2012. aastast Itaalia Parlamendile esitatavates aastaaruannetes. Veel viis liikmesriiki³⁶ teatas oma riikliku pettusevastase võitluse strateegia eelseisvast vastuvõtmisest.

Enamik liikmesriike³⁷ töötas ELi riigihankedirektiivi ülevõtmiseks välja uued siseriiklikud õigusnormid. Seitsmes liikmesriigis³⁸ jõustub seadus 2016. aasta aprillis. Ainult kaks liikmesriiki³⁹ oli sellise seaduse juba vastu võtnud. Teatavad liikmesriigid⁴⁰ ei ole meetmeid võtnud, sest peavad oma riigisisest õigust juba direktiiviga kooskõlas olevaks.

Kõik neli liikmesriiki,⁴¹ kellel paluti spetsiaalselt tugevdada oma pettuse avastamise ja/või pettusest teatamise süsteeme, on astunud samme oma riikliku süsteemi parandamiseks. Prantsusmaa ja Hispaania, keda on esile tõstetud ühtekuuluvuspoliitika alaste jõupingutuste eest, teatasid edasiminekest, mida nad on teinud, et jätkata eeskirjade eiramisest teatamise parandamist. Paraku ei teatanud suur hulk liikmesriike⁴² mitte ühegi meetme võtmisest seoses nende punktidega, sest nad eeldasid, et neid kohaldatakse ainult nelja nimetatud liikmesriigi suhtes.

Enamik liikmesriike⁴³ teatas ka meetmete võtmisest koostöö tugevdamiseks teiste liikmesriikidega, et tagada kõikide tehingute ja äriühingute kaasamise andmekogumisse tollivormistuse järgsete kontrollide teostamiseks, olenemata sellest, kas importija asub tegeliku impordi liikmesriigis või mitte. Üks võimalus, mida nad selle saavutamiseks kasutasid, oli vastastikuse mõistmise memorandumide allkirjastamine erinevate talitustega. Peale selle teatas kuus liikmesriiki,⁴⁴ et nad ei jäta teistes liikmesriikides registreeritud äriühinguid välja tollipettuste tuvastamiseks algatatud juurdlusest.

5. PETTUSED JA MUUD EESKIRJADE EIRAMISED

Liikmesriigid kannavad esmavastutust umbes 80 % kulueelarve haldamise eest ja peaaegu kogu tulu kogumise eest.

Valdkondlike määruste kohaselt peavad liikmesriigid teatama komisjonile enda avastatud pettuste ja muud liiki eeskirjade eiramiste juhtumitest. Esimeses eeskirjade eiramist käsitlevas aruandes esitatud teavet tuleb muutuste korral ajakohastada.

ELi õiguse kohaselt tuleb teatada kõikidest 10 000 eurot ületavatest eeskirjade eiramise ja pettusekahtluse juhtumitest tulude ja kulude valdkonnas. Siiski ei pea kuludega seoses teatama kõikidest avastatud eeskirjade eiramisest⁴⁵.

---

³⁶ Hispaania, Läti, Luksemburg, Rumeenia, Sloveenia.

³⁷ Bulgaaria, Tšehhi, Taani, Eesti, Iirimaa, Kreeka, Hispaania, Horvaatia, Itaalia, Küpros, Läti, Leedu, Ungari, Rumeenia, Sloveenia, Slovakkia, Soome.

³⁸ Bulgaaria, Eesti, Iirimaa, Kreeka, Itaalia, Sloveenia, Slovakkia.

³⁹ Taani, Ungari.

⁴⁰ Poola, Rootsi.

⁴¹ Taani, Luksemburg, Slovakkia, Soome.

⁴² Belgia, Bulgaaria, Saksamaa, Iirimaa, Itaalia, Küpros, Läti, Leedu, Ungari, Malta, Madalmaad, Poola, Rumeenia, Sloveenia, Rootsi, Ühendkuningriik.

⁴³ Bulgaaria, Tšehhi, Taani, Hispaania, Prantsusmaa, Horvaatia, Itaalia, Küpros, Leedu, Ungari, Malta, Poola, Soome, Sloveenia, Slovakkia, Rootsi, Ühendkuningriik.

⁴⁴ Bulgaaria, Saksamaa, Hispaania, Itaalia, Küpros, Rumeenia.

⁴⁵ Vt komisjoni talituste töödokument „Eiramisjuhtumite statistilise hindamise metoodika“.

Kui eeskirjade eiramine jääks avastamata ja sellest ei teatataks, tooks see kaasa tulu taseme vähenemise või põhjendamatute kulude tekke. Avastamise korral algatatakse sissenõudmismenetlus.

Traditsiooniliste omavahenditega seotud eeskirjade eiramine avastatakse eelarveaasta jooksul või varem, kuid käesolevas dokumendis käsitletud, kuludega seotud eeskirjade eiramise puhul on tegemist summadega, mis tekkisid varasematel eelarveaastatel (keskmiselt umbes kolm aastat varem).

Selliste eeskirjade eiramise näited võivad hõlmata riigihanke-eeskirjade rikkumise või abikõlbmatu kulu.

Ühelt poolt näitab seda laadi eeskirjade eiramine rahalisi vahendeid haldavate asutuste teatud nõrkusi. Teiselt poolt näitab asjaolu, et selline eeskirjade eiramine avastatakse ja sellest teatatakse hilisemas etapis, et üldiselt suudab süsteem need olukorrad projektide ja programmide kogu olelusringi jooksul korrigeerida.

Pettuse teemaga seonduv vajab veel teatavat kaalumist. Pettus on „tahtlik eksitamine“: sellise käitumise tahtlikkust tõendab tavaliselt valede või võltsitud dokumentide kasutamine, milles suurendatakse paisutatud kulutuste näitamisega ELi kulusid või vähendatakse tulu (tollimaksud).

On selge, et pettuse avastamine on palju raskem kui „lihtsa“ eeskirjade eiramise avastamine, mille puhul ei ole tegemist tahtliku katsega petta. Viimane on tavaliselt tingitud esimese tasandi kontrolli nõrkusest, esimene aga, isegi kui selle juures kasutatakse ära olemasolevaid nõrkusi, on konkreetse tegevuse tagajärg, mille üksikisikud ja/või organisatsioonid panid toime pahatahtliku kavatsusega ja meetoditega, mis varieeruvad kõige lihtsamast kõige keerulisemate skeemideni.

Pettuste avastamine ja nendest teatamine kinnitab, et riiklikul ja ELi tasandil (kaasa arvatud OLAF) loodud üldine kontrollisüsteem toimib ning suudab avastada pettust ja eeskirjade eiramist.

Lõpliku otsuse langetamine selle kohta, kas eeskirjade eiramine on käsitatav pettusena, langetavad liikmesriigi asjakohased asutused⁴⁶. Arvestades, et kriminaalmenetlus võib kesta mitu aastat, tuleks kõiki käesolevas dokumendis tehtud viiteid avastatud pettusele tõlgendada kui viitamist „pettusekahtluse“ juhtumitele, välja arvatud juhul, kui seda kirjeldatakse konkreetselt kui „tuvastatud pettust“.

5.1. Teatatud eeskirjade eiramised ning üldised suundumused aastatel 2011–2015

2015. aastal teatati komisjonile 22 349 eeskirjade eiramisest (pettustest või muud liiki eeskirjade eiramistest), mis hõlmasid kokku umbes 3,21 miljardit eurot. Umbes 2,79 miljardit eurot (2,26 miljardit eurot 2014. aastal) on seotud ELi eelarve kulusektoriga. Avastatud eeskirjade eiramised moodustavad 1,98 % kulude poole maksetest ja 1,71 % kogutud traditsiooniliste omavahendite kogu brutosummast.

Võrreldes aastaga 2014 suurenes avastatud eeskirjade eiramiste arv 36 % ja seonduvad rahasummad jäid stabiilseks (–1 %).

Aastatel 2011–2015 kasvas eeskirjade eiramistest teatamise arv 98 %, samas kui seotud summad suurenesid 81 %, ehkki see suurenemine on seotud peamiselt kulueelarvega.

Tulu- ja kulusektorites ilmnesevad erinevad suundumused: tulu vähenes ja kulu suurenes.

⁴⁶ See tähendab, et õigusasutused ei tarvitse juhtumeid, millest liikmesriigid teatasid alguses kui võimalikust pettusest, lugeda pettuseks.

Kulude suurenemist mõjutas mitu tegurit:

- esiteks on see seotud ELi eelarves kättesaadavate vahenditega, mida oli 2015. aastal 14 % rohkem kui 2011. aastal;
- teiseks mängisid oma osa tsüklilised asjaolud, näiteks aastaid 2007–2013 hõlmava programmitöö perioodi peatne lõpetamine;
- kolmandaks paraneb pidevalt asjaomaste institutsioonide (Euroopa Komisjon ja kontrollikoda) ja riiklike asutuste kontroll ELi vahendite haldamise üle;
- neljandaks on kahes liikmesriigis⁴⁷ tegemist erandliku olukorraga. Neis riikides teatati tavatult suurest arvust eeskirjade eiramisjuhtumitest (40 % koguarvust ja 20 % kogusummadest).

Traditsiooniliste omavahendite valdkonnas vähenes OWNRES andmebaasis registreeritud eiramisjuhtumite koguarv 5 104 juhtumini (5 538 juhtumilt 2014. aastal). Liikmesriikide teatatud hinnanguline ja kindlakstehtud eiramistega (pettused ja muud liiki eeskirjade eiramised) seotud kogusumma vähenes 2015. aastal 427 miljoni euron (611 miljoni eurolt 2014. aastal).

Summade olulist vähenemist 2015. aastal võib seletada asjaoluga, et 2014. aastal tegi Ühendkuningriik kindlaks olulised eiramistega seotud summad, mis tulenesid tekstiilitoodete ja jalatsite hindamisest nende tegelikust väärtusest oluliselt väiksemaks. 2015. aastal seda samas ulatuses ei esinenud. Teiselt poolt tühistati mõned esialgu kehtestatud täiendavad maksud seetõttu, et väidetavalt puudusid tõendid toodete hindamise kohta alla nende tegeliku maksumuse.

5.2. Pettustena teatatud eeskirjade eiramised

Pettustena teatatud eeskirjade eiramisjuhtumite arv (mis hõlmab nii pettusekahtlusi kui ka tuvastatud pettuse juhtumeid) ja seotud rahasummad ei ole ranges korrelatsioonis pettuste tasemega, mis mõjutab ELi eelarvet. Pettustena teatatud eiramisjuhtumite arv näitab pigem seda, kui palju võimalikke pettusejuhtumeid liikmesriigid ja ELi institutsioonid avastasid.

2015. aastal teatati pettusena 1 461 eeskirjade eiramisest, millega oli seotud 637,6 miljoni euro ulatuses vahendeid, mis hõlmasid nii kulu kui ka tulu. Sektorite vahel täheldatud olulised erinevused on esitatud tabelis 1.

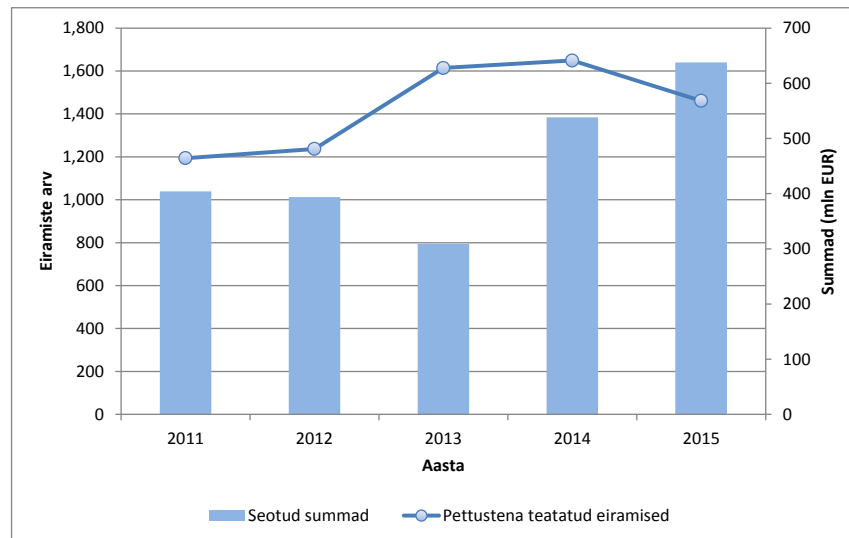
Võrreldes 2014. aastaga vähenes pettustena teatatud eiramisjuhtumite arv⁴⁸ 2015. aastal 11 %, samas kui nende finantsmõju suurenas 18 %.

Joonisel 1 on näidatud viie viimase aasta üldsuundumused, tuues esile teatatud juhtumite arvu vähenemise. Sellest olenemata tuleb märkida, et pärast märkimisväärset vähenemist aastatel 2010–2011 on järgnevatel aastatel avastatud ja teatatud pettusejuhtumite arv kasvanud kuni 2014. aastani, samas kui nendega seotud summad on suurel määral kõikunud. Juhtumite arvu kõikumine annab rohkem teavet kui asjaomaste summade kõikumine. Summade suurus erineb aastate lõikes tugevasti, sest seda näitajat mõjutavad suuri summasid hõlmavad üksikjuhtumid.

⁴⁷ Hispaania ja Iirimaa. Vt punkt 5.3.2.

⁴⁸ Vt komisjoni talituste töödokument „2015. aastal teatatud eeskirjade eiramisjuhtumite statistiline hindamine“.

Joonis 1. Pettustena teatatud eeskirjade eiramised ja asjaomased summad aastatel 2011–2015

Samuti esineb erinevusi **tulu** dünaamikas (see näitab juhtumite arvu ja summade vähenemist aastal 2015) ja **kulu** dünaamikas (mille puhul kõikumised näivad olevat seotud mitmeaastase programmitsükli kujunemisega ja juhtumite arv on pärast kaheaastast kasvu mõnevõrra vähenenud).

Tabel 1. Pettustena teatatud eeskirjade eiramised aastal 2015^{49 50}

Eelarvesektor (kulu)	Pettustena teatatud eiramiste arv	Muutus võrreldes 2014. aastaga	Seotud summad (mln EUR)	Muutus võrreldes 2014. aastaga	Osakaal maksetest
Loodusvarad	444	-14%	74,1	8%	0,13%
Põllumajandusturu toetus ja otsemaksed	180	8%	38,3	-21%	0,09%
Maaelu areng	232	-31%	28,8	110%	0,26%
Mõlemad	13	86%	3,8	-10%	n/a
Kalanduspoliitika	19	73%	3,2	53%	0,34%
Ühtekuuluvuspoliitika	371	21%	477,5	74%	0,96%
Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid 2014–2020	1	-	0,2	-	0,00%
Ühtekuuluvuspoliitika 2007–2013	360	39%	429,2	71%	1,03%
Struktuuri- ja ühtekuuluvusfondid enne 2007–2013	10	-79%	48,1	102%	86,79%
Ühinemiseelne poliitika	29	-6%	7,8	-46%	0,50%
Ühinemiseelne abi (2000–2006)	9	-59%	6,1	-58%	n/r
Ühinemiseelse abi rahastusvahend (2007–2013)	20	122%	1,7	1643%	0,34%
Otsekulu	5	-94%	0,2	-96%	0,00%
Kulud kokku	849	-10%	559,6	55%	0,40%

Eelarvesektor (tulud)	Pettustena teatatud eiramiste arv	Muutus võrreldes 2014. aastaga	Seotud summad	Muutus võrreldes 2014. aastaga	Osakaal 2015. aasta jaoks kogutud traditsiooniliste omavahendite brutosummast
Tulu (traditsioonilised omavahendid)	612	-14%	78	-56%	0,31%*
KOKKU	1 461	-11%	637,6	18%	/

* Arvutused sisaldavad teatatud hinnangulisi summasid

Kõikide 2015. aastal teatatud pettusejuhtumite jaotumine liikmesriikide ja eelarvesektorite lõikes on esitatud 1. lisas.

5.2.1. Tulud

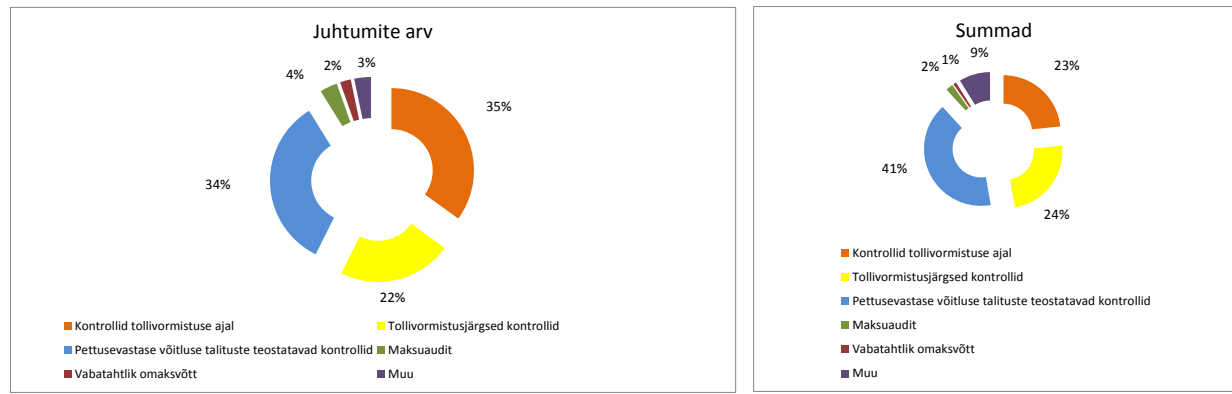
2015. aastal oli pettustena teatatud eeskirjade rikkumiste arv (612) 26 % väiksem kui viie aasta keskmine (2011.–2015. aasta keskmine 822). 2015. aasta traditsiooniliste omavahendite hinnanguline ja kindlaksmääratud koguväärtus (78 miljonit EUR) on 34 % madalam kui viie aasta keskmine (119 miljonit EUR). Seda arvestades jääb pettustena ja muude kui pettustena teatatud juhtumite koguarv üsna stabiilseks, vaatamata pettustena teatatud juhtumite arvu vähenemisele.

Kaupade tollivormistuse ajal teostatud kontrollid ja pettusevastase võitlusega tegelevate asutuste kontrollid osutusid 2015. aastal väga edukaks pettusejuhtumite avastamise meetodiks. Summadega seoses tuleb märkida, et kõige tulemuslikumad olid pettusevastase võitlusega tegelevate asutuste kontrollid ja tollivormistuse järgsed kontrollid.

⁴⁹ Kõrge protsent seoses struktuuri- ja ühtekuuluvusfondidega enne 2007.–2013. aastat tuleneb eranditult asjaolust, et nende programmitöö perioodide lõppmaksed on peaaegu tehtud.

⁵⁰ Tabelites 1, 2 ja 3 ning 1. ja 2. lisas esitatud kogu- ja vahesummad võivad erineda üksikute väärtuste summast aluseks olevate andmete ümardamise tõttu.

Joonised 2 ja 3. Pettusejuhtumite avastamise meetodid – juhtumite arvu ja kindlakstehtud summade lõikes

Liikmesriikide lõikes on teatatud eiramiste arvu ja asjaomaseid summasid keeruline võrrelda, sest teatamistavadele avaldavad mõju asjakohaste õigusnormide erinevad tõlgendused. Rahaliste vahendite puhul kajastavad erinevused aastate lõikes üksikute ulatuslike pettusejuhtumite aruandeid, mis mõjutavad oluliselt iga-aastaseid näitajaid, eriti liikmesriikides, kus kogutud traditsiooniliste omavahendite summad on väiksemad. Muud tegurid, nagu näiteks liikluse ja kaubanduse liik, kohustuste täitmise tase äriühingute poolt ja liikmesriigi asukoht, võivad neid näitajaid oluliselt mõjutada.

5.2.2. Kulud

2014. aastaga võrreldes toimus ELi kulude osas väike 10 % langus teatatud eeskirjade eiramiste arvus. Langus on märgatav kõigis eelarvesektorites, välja arvatud ühtekuuluvuspoliitika valdkonnas. Kuid sektorite vahel võib täheldada mõningaid olulisi erinevusi.

Nii turutoetuse, otsetoetuste kui ka kalanduse valdkonnas oli märgata tõusu, samas kui maaelu arengu sektoris ilmnis vastupidine suundumus: 82 % tõusule aastatel 2013–2014 järgnes 2015. aastal 31 % langus (vt punkt 5.2.2.1).

Vähendamist täheldati ka ühinemiseelse (6 %) ja otsekulude poliitika sektoris (94 %). Vastupidiselt sellele ilmnis ühtekuuluvuspoliitika valdkonnas oluline 21 % tõus, mis järgnes varasema aasta langusele.

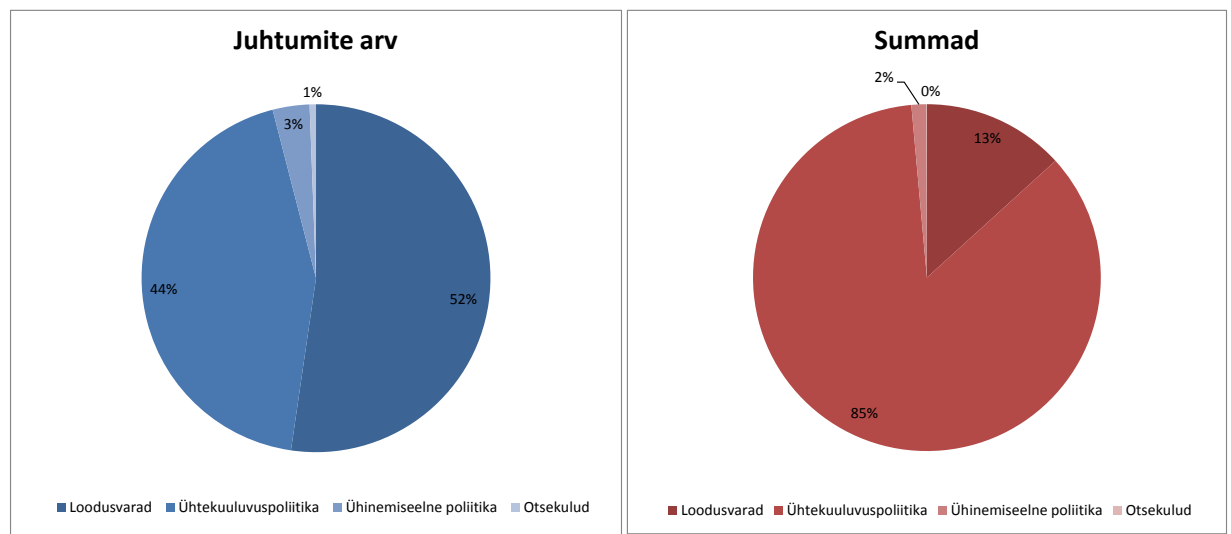
Asjaomaste summade kõikumine ei anna tavaliselt palju teavet, nagu juba eespool selgitatud. Võrreldes 2014. aastaga on asjaomased summad siiski 55 % suurenenud. Arvestades, et komisjon ja liikmesriigid on rõhutanud vajadust tegevuse planeerimise järele ja kontrollitegevuse keskendamist riskianalüüsi ja IT vahendite alusel, võivadki selle tõusu taga olla need uued tavad.

Joonistel 4 ja 5 on näha pettustena teatatud eeskirjade eiramiste arv ja nendega seotud summad eelarvesektorite lõikes.

Kolmandat aastat järjest avastati kõige rohkem pettustena teatatud eeskirjade eiramisi (52 %) põllumajandussektoris. Nagu ka eelnevatel aastatel, pärineb suur osa pettusejuhtumitega seotud summadest (85 %) ühtekuuluvuspoliitika sektorist.

Joonised 4 ja 5. Pettustena teatatud eeskirjade eiramised eelarvesektorite lõikes (kulud) – juhtumite arv ja asjaomased summad

Kõige levinum pettuse viis (34 %) oli valede või võltsitud dokumentide või deklaratsioonide kasutamine. Pettustena teatatud eeskirjade eiramistest olid 16 seotud huvide konfliktiga, kolm korruptsioonijuhtumitega ja ülejäänud 73 muude, eetika ja usaldusväärsusega seotud eeskirjade eiramistega.

Umbes 23 % 2015 aastal pettustena teatatud eeskirjade eiramistest avastasid pettusevastase võitlusega tegelevad asutused või need avastati kriminaaljuurdluse või muu väliskontrolli käigus. 75 % pettustena teatatud eeskirjade eiramistest avastati valdkondlike eeskirjadega ette nähtud halduskontrollisüsteemide abil. See rõhutab väliskontrollide tähtsust pettusevastases võitluses ning vajadust tegevus korraldus- ja auditeerimisasutustega paremini kooskõlastada. Pettusevastaste või kriminaaljuurdluste käigus avastatakse võimaliku pettuse juhtumeid, millega on seotud suured rahasummad. See näitab juurdluste tõhusust ja asjaomaste asutuste häid uurimisoskusi.

Liikmesriikide lõikes on avastamine erinev, kuid erinevused on vähenenud⁵¹. 2015. aastal ei liigitanud vaid kaks liikmesriiki, Iirimaa ja Luksemburg, ühtegi oma eeskirjade eiramist pettuseks. Väga vähestest pettusejuhtumitest (kõikide kulusektorite puhul alla kolme) teatasid Belgia, Rootsi, Malta, Soome, Taani ja Austria. Suurima avastatud ja pettustena teatatud eeskirjade eiramiste arvuga liikmesriigid olid Rumeenia, Poola, Slovakkia, Saksamaa ja Itaalia (vahemikus 199 kuni 53). Kõige suurematest summadest teatasid Itaalia, Portugal, Slovakkia, Rumeenia ja Poola (vahemikus 213 miljonit ja 40 miljonit eurot). Need erinevused tulenevad mitmest tegurist ja kajastavad eri lähenemisviise liikmesriikide ja isegi sama riigi eri ametiasutuste seas.

Aastatel 2011–2015 tuvastati pettus 7 % pettustena teatatud eeskirjade rikkumiste puhul. Selles valdkonnas teatasid Poola, Rumeenia, Bulgaaria ja Saksamaa⁵² kõige rohkem otsuseni jõutud menetlustest.

5.2.2.1. Loodusvarad (põllumajandus ja maaelu areng ning kalandus)

Vaatamata rohkem kui 30 % suurusele langusele esines maaelu arengu sektoris 2015. aastal kõige suurem pettustena teatatud eeskirjade eiramiste arv. Teistes sektorites täheldati eelmise aastaga võrreldes tõusu.

⁵¹ Vt 1. lisa.

⁵² Saksamaa liigitas mitme varasemalt „tuvastatud pettusena“ juhtumi ümber „pettusekahtluseks“.

Sarnaselt varasematele aastatele moodustavad nelja liikmesriigi (Ungari, Poola, Rumeenia ja Itaalia) teatatud eeskirjade eiramised umbes 74 % pettustena teatatud eeskirjade eiramisjuhtumite koguarvust.

Rumeenia, Poola, Leedu ja Tšehhi teatasid pettusejuhtumite arvu suurenemisest.

Pettustena teatatud eeskirjade eiramiste kasv puudutab Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF). 2015. aastal oli 3 % teatatud juhtumitest seotud nii EAGFi kui ka Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondiga (EAFRD).

Pettustena teatatud eeskirjade eiramiste kõige sagedasem liik on „*valede või võltsitud dokumentide kasutamine*“, „*valede või võltsitud abitaotluste esitamine*“ ja „*näiliste toodete, liikide ja/või maa deklareerimine*“ EAGFi. EAFRD puhul viitasid liikmesriigid „*muudele, eetika ja usaldusväärsusega seotud eeskirjade eiramistele*“, „*valedele või võltsitud dokumentidele*“ ja „*valede või võltsitud abitaotluste*“ esitamisele.

2015. aastal olid haldusasutuste teostatud kontrollid kõige edukam kontrolliliik, mille käigus avastati 50 % kõigist pettustena teatatud eeskirjade eiramistest.

Aastatel 2009.–2013 pettustena teatatud eeskirjade eiramistest⁵³ kirjeldati 10 % tuvastatud pettustena. Samal ajavahemikul jäeti pettuseks lugemata 12 % juhtumitest. Bulgaaria ja Poola teatasid kõige rohkem otsuseni jõutud menetlustest.

5.2.2.2. Ühtekuuluvuspoliitika: programmitöö perioodid 2007–2013 ja 2000–2006

Ühtekuuluvuspoliitika ei kuulunud kolmandat aastat järjest selliste eelarvekulude valdkondade hulka, kus pettustena teatatud eeskirjade rikkumiste arv oleks olnud kõige suurem. Juhtumitega seotud summad moodustasid kogusummast siiski suurima osa.

Kooskõlas viimastel aastatel ilmnenu suundumusega langes ka 2015. aastal suurim osa pettustena teatatud eeskirjade eiramistest ja asjaomastest rahasummadest Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) arvele (vastavalt 60 ja 75 %).

Enamik pettusejuhtumitest (64 %) avastati tänu ELi õigusaktidega ettenähtud kontrollisüsteemile. Sellega jätkus juba 2012. aastal esiletoodud suundumus, kuid suur muutus toimus võrreldes eelmise programmitöö perioodiga (2000–2006), mil pettusejuhtumeid avastati põhiliselt üksnes pettusevastaste ja kriminaaljuurdluste käigus.

Summade arvestuses saavutati kõige märkimisväärsamad tulemused siiski halduskontrollide (44 %) ning kriminaal- ja pettusevastaste juurdluste või pettusevastaste kontrollide käigus (44 %).

Pettusejuhtumitest antakse teada keskmiselt kümne kuu jooksul nende avastamisest. Avastamine toimub keskmiselt vähem kui kolm aastat pärast petturliku tegevuse algust.

Aastatel 2009–2013 tuvastati pettus⁵⁴ 12 % pettustena teatatud eeskirjade rikkumiste puhul (2013. aastal oli see näitaja 11 %). Pettust ei tuvastatud 4 % juhtumitest. Saksamaa, Poola ja Itaalia teatasid kõige rohkem otsuseni jõutud menetlustest.

5.2.2.3. Ühinemiseelne poliitika: ühinemiseelne abi ja ühinemiseelse abi rahastamisvahend

Ühinemiseelse abi sektoris pettustena teatatud eeskirjade eiramiste arv ja nende juhtumitega seotud summad vähenesid 2015. aastal võrreldes eelmise aastaga. Rumeenia andis teada

⁵³ Ajavahemikku 2009–2013 käsitleti vaatlusperioodina tuvastatud pettusejuhtumite ja väljaarvamiste analüüsimiseks.

⁵⁴ Vt joonealune märkus 53.

pettustena teatatud eeskirjade eiramistest ühinemiseelse abi sektoris seoses maaelu arengu programmiga⁵⁵.

Ühinemiseelse abi rahastamisvahendiga seotud pettusejuhtumite arv ning nende juhtumitega seotud summad suurenesid võrreldes 2014. aastaga. Suuremast osast pettustena teatatud eeskirjade eiramistest andis teada Türgi. Suurimad pettusega seotud summad registreeriti seoses piiriülese koostöö ja maaelu arenguga.

5.2.2.4. Otseselt komisjoni hallatavad kulud

Otseselt komisjoni hallatavaid kulusid analüüsitakse komisjoni talituste väljastatud sissenõudmiskorralduste andmete põhjal.

2015. aastal liigitati tekkepõhise arvestuse süsteemi (ABAC) andmetel viis sissenõudmist pettustena teatatud eeskirjade eiramiseks (st OLAFi teatatud juhtumid). Nende arvele langes 0,2 miljonit eurot.

5.3. Muud kui pettustena teatatud eeskirjade eiramised

2015. aastal teatati komisjonile 20 888 muust kui pettustena teatatud eeskirjade eiramisest (umbes 41 % rohkem kui 2014. aastal). Näitajad suurenesid kahes sektoris, kus eelarvet täideti koostöös liikmesriikidega, jäid samaks tulusektoris ning langesid ühinemiseelse poliitika ja otseste kulude sektoris. Seotud finantsmõju vähenes samuti umbes 2,58 miljardi euron (7 % vähem kui 2014. aastal – vt punkt 5.3.2), nagu on näidatud tabelis 2.

Tabel 2. Muud kui pettustena teatatud eeskirjade eiramised 2015. aastal⁵⁶

Eelarvesektor (kulu)	Muu kui pettustena teatatud eiramiste arv	Muutus võrreldes 2014. aastaga	Seotud summad (mln EUR)	Muutus võrreldes 2014. aastaga	Osakaal maksetest
Loodusvarad	4 370	28%	342,4	44%	0,62%
Põllumajandusturu toetus ja otsemaksed	1 244	7%	131,2	21%	0,30%
Maaelu areng	2 857	35%	186,6	55%	1,67%
Muu/teave puudub	86	62%	5,2	91%	Teave puudub
Kalanduspoliitika	183	101%	19,5	195%	2,07%
Ühtekuuluvuspoliitika	10 322	107%	1 769,8	9%	3,54%
Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid 2014–2020	1	-	0,0	-	0,00%
Ühtekuuluvuspoliitika 2007–2013	9 730	108%	1 681,6	10%	4,03%
Struktuuri- ja ühtekuuluvusfondid enne 2007–2013	591	104%	88,1	-10%	159,01%
Ühinemiseelne	98	-30%	5,3	-43%	0,34%
Ühinemiseelne abi (2000–2006)	7	-87%	1,2	-81%	n/r
Ühinemiseelse abi rahastusvahend (2007–2013)	91	6%	4,1	50%	0,34%
Otsekulu	1 606	-11%	110,8	15%	0,69%
Kogukulu	16 396	58%	2 228,2	13%	1,58%

Eelarvesektor (tulu)	Muu kui pettustena teatatud eiramiste arv	Muutus võrreldes 2014. aastaga	Seotud summad	Muutus võrreldes 2014. aastaga	Osakaal 2015. aasta jaoks kogutud traditsiooniliste omavahendite brutosummast
Tulu (traditsioonilised omavahendid)	4 492	0%	349,0	-57%	1,40%*
KOKKU	20 888	41%	2 577,2	-7%	/

* Arvutused sisaldavad teatatud hinnangulisi summasid

⁵⁵ SAPARD.

⁵⁶ Vt joonealune märkus 49.

2. lisas esitatakse 2015. aasta muud kui pettustena teatatud eeskirjade eiramised liikmesriikide ja eelarvesektorite lõikes.

5.3.1. Tulud

2015. aastal oli muude kui pettustena teatatud eeskirjade eiramiste arv (4 492) 1 % väiksem kui viie aasta keskmine (2011.–2015. aasta keskmine 4 515). Hinnanguline ja kindlaksmääratud summa (349 miljonit eurot) on 2015. aastal 1 % suurem kui viie aasta keskmine (347 miljonit eurot).

Muud kui pettustena teatatud eeskirjade eiramised avastati eelkõige tollivormistuse järgsete kontrollide käigus (54 % juhtumite arvust ja 56 % summast). Teised muude kui pettusejuhtumite avastamise olulised meetodid 2015. aastal olid:

- vabatahtlik omaksvõtt (16 % juhtumitest ja 15 % summadest);
- kaupade tollivormistuse ajal läbi viidud kontrollid (13 % juhtumitest ja 12 % summadest).

2015. aastal olid rahalises arvestuses kõige rohkem pettusest ja eeskirjade eiramisest mõjutatud kaubaks päikesepaneelid. Paljudel juhtudel avastati päikesepaneelidega seotud eeskirjade eiramine OLAFi vastastikuse abistamise teadete väljastamise järel. See rõhutab OLAFi teostatud juurdluste tähtsust teatavat liiki kaupu hõlmavate tehingutega seotud eeskirjade eiramise avastamisel (nt ebakorrektsed CN-koodid (kombineeritud nomenklatuur) või kaupade päritolu, dumpinguvastaste tollimaksude vältimine).

5.3.2. Kulud

Muude kui pettustena teatatud eeskirjade eiramiste arv kasvas peamistes ELi eelarve kulusektorites (põllumajandus- ja ühtekuuluvuspoliitika). Ühinemiseelse poliitika ja otsekuludega seotud eeskirjade eiramised on vähenenud.

Selle suurenemise ulatuse põhjuseks on Hispaania teatatud eeskirjade eiramiste kõrge arv ühtekuuluvuspoliitika sektoris⁵⁷. Need moodustavad 36 % 2015. aastal teatatud eeskirjade eiramiste koguarvust. Seda kasvu kajastab juhtumitega seotud summade märkimisväärne suurenemine. Iirimaa teatas samuti ebatavaliselt suurest arvust eeskirjade eiramistest, suur osa nendest langeb aastatesse 2000–2006⁵⁸. Riiklikud ametiasutused võtavad seoses kõikide avastatud eeskirjade eiramistega parandusmeetmeid, mille eesmärk on kaitsta ELi finantshuve.

5.4. Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) tegevuse tulemused⁵⁹

OLAF algatas 2015. aastal 219 juurdlust. Samal ajavahemikul viidi lõpule 304 juurdlust ja anti 364⁶⁰ soovitus.

⁵⁷ 2015. aastal teatatud eeskirjade eiramiste suur arv ei kajasta ainuüksi selle eelarveaasta jooksul avastatud eeskirjade eiramisi, vaid nende seas on ka eeskirjade eiramised, mis avastati ajavahemikul 2007–2013 ja millest ei teatatud enne 2015. aastat.

⁵⁸ Eiramisjuhtumite haldamise süsteemi aruandeaastal 2015 teatas Iirimaa 538 ERFga seotud muust kui pettustena teatatud eeskirjade eiramisest, millest 537 kujutavad endast varasematest, 2000–2006 programmitöö perioodi aegsetest juhtumitest teatamist. Need 537 muud kui pettustena teatatud, ERFga seotud eeskirjade eiramist tuvastati ja korrigeeriti aastatel 2000–2010 ja ELi finantshuvide said kaitstud. Haldusprobleemide ja 2000.–2006. aasta vastuolulise rahastamisetapi lõpetamise tõttu liikmesriigis toimus tegelik teatamine eiramisjuhtumite haldamise süsteemi kaudu alles 2015. aastal. Seetõttu tunduvad Iirimaa eeskirjade eiramist kajastavad, 2015. aasta kohta esitatud näitajad eelmiste aastatega võrreldes kõrged.

⁵⁹ Täielik kirjeldus on esitatud OLAFi 2015. aasta aruandes, <https://ec.europa.eu/anti-fraud/about-us/reports/olaf-report>.

OLAF saatis liikmesriikide ametiasutustele kohtulike meetmete võtmiseks 98 soovitus ja soovitas sisse nõuda umbes 888,1 miljonit eurot, millest umbes 97,9 miljonit eurot oli seotud tulude ja 790,2 miljonit eurot kulude poolega (vt tabel 3).

Tabel 3. Summad, mis soovitati pärast OLAFi juurdusi 2015. aastal sisse nõuda

Valdkond	Soovitatud summa
	m ln EUR
Struktuurifondid	624,0
Toll ja kaubandus	97,9
Välisabi	76,1
Tsentraliseeritud kulutused	42,0
Põllumajandusfondid	36,8
Uued rahastusvahendid	10,4
ELi töötajad	0,9
KOKKU	888,1

6. SISSENÕUDMINE NING MUUD ENNETUS- JA PARANDUSMEETMED

Üksikasjalik teave sissenõudmistele ja finantskorrektsioonide ning muude ennetus- ja parandusmeetmete kohta esitatakse Euroopa Parlamendile, nõukogule ja kontrollikojale komisjoni iga-aastases teatistes ELi eelarve kaitse kohta⁶¹.

Käesolevas aruandes seda teemat rohkem ei käsitleta⁶².

7. JÄRELDUSED JA SOOVITUSED

Liikmesriikide roll ELi finantshuvide nõuetekohase kaitse tagamisel on otsustav. Arvestades, et liikmesriigid koguvad või haldavad ja kulutavad suurima osa ELi eelarve vahenditest, on neil ka eriline kohustus tagada, et usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtteid kohaldatakse nõuetekohaselt ja neist peetakse kinni. Liikmesriigid on kohustatud tagama, et ELi finantshuve kahjustav pettus ja eeskirjade eiramine avastatakse ja kõrvaldatakse, ning pettusejuhtumite korral saavad nende toimepanijad piisava karistuse.

2015. aastal ühendati mitmed komisjoni ja liikmesriikide varasematel aastatel käivitatud algatused. Läbirääkimistel teatavate strateegiliste teemade üle, nagu Euroopa Prokuratuur, on edasi liigutud, kuid lõplike tulemusteni ei ole veel jõutud.

Muudes valdkondades astuti 2015. aastal olulisi samme ELi finantshuvide kaitse tugevdamiseks, eriti eelarve tulude poolel.

7.1. Tulud

Määruse (EL) 2015/1525⁶³ vastuvõtmisega on täiustatud tollipettuste avastamise ja nende üle juurdluste toimetamise praegust raamistikku ELi ja riiklikul tasandil, tugevdades

⁶⁰ Juurdluse lõppedes võib OLAF anda järgmist liiki soovitusi: finantsalaseid (soovitused sisse nõuda alusetult väljamakstud summad), õiguslikke (soovitused riigiasutustele algatada kriminaalmenetlus üksikisikute vastu), distsiplinaarseid (soovitused algatada distsiplinaarmenetlus institutsioonide töötajate vastu) ja halduslikke (soovitused kõrvaldada vajakajäämised haldusmenetlustes).

⁶¹ 2014. eelarveaasta kohta vt COM(2015) 503, 8. oktoober 2015. 2015. eelarveaastat käsitleva teatise avaldamine on kavandatud ajavahemikku juuli lõpust kuni septembrini.

⁶² Teatav teave sissenõudmise kohta on esitatud komisjoni talituste töödokumendis „Statistical evaluation of the irregularities reported in 2015“ (2015. aastal teatatud eeskirjade eiramiste statistiline hindamine).

märkimisväärselt nii OLAFi kui ka riikide tolliasutuste petturlike toimingute avastamise analüütilist võimekust.

Selle taustal on avastamise tulemused traditsiooniliste omavahendite valdkonnas kerges languses, osaliselt mõjutavad seda 2014. aasta avastamiste kõrged näitajad.

Eeskirjade eiramiste ja pettuste avastamine seoses päikesepaneelidega⁶⁴ (paljud neist avastati OLAFi väljastatud vastastikuse abi teadete järgimise tõttu) näitab järgmist:

- OLAFi teostatud juurdluste tähtsust eeskirjade eiramiste avastamisel teatavat liiki kaupu hõlmavate tehingute puhul;⁶⁵ ja
- lisaväärtust, mida koordineerimine ja koostöö ELi tasandil võib anda pettusevastases võitluses.

Tollikontrolli strateegia raames on ühendatud erinevad kontrolliliigid. Tollivormistusjärgsed kontrollid on kõige tõhusam avastamise meetod nii avastatud juhtumite arvu kui ka seotud summade seisukohast. Kaupade tollivormistuse ajal teostatud kontrollid ja pettusevastase võitlusega tegelevate asutuste kontrollid on teatud liiki pettuste ja uute pettuseskeemide avastamiseks hädavajalikud.

Paljudes liikmesriikides on eelarvepiirangud viinud kontrollide eest vastutavate töötajate arvu vähenemiseni. Teatavates liikmesriikides on tollitöötajaid äärmiselt vähe. Vähendatud kontrollid võivad hoogustada sisekaubanduse voogusid, kuid see võib toimuda tõhusate kontrollide ja Euroopa Liidu finantshuvide kaitse arvelt.

1. soovitus

Praegu kehtivaid eelarvepiiranguid arvesse võttes palutakse liikmesriikidel:

- leida õige tasakaal kaubanduse hõlbustamise ja Euroopa Liidu finantshuvide kaitse vahel, mis on ühtaegu ka riiklikes huvides, võttes arvesse impordilt kogutavaid riiklikke makse ja arvestades asjaoluga, et liikmesriigid saavad traditsiooniliste omavahendite kogumise eest hüvitist;
- vahetada kogemusi seoses juhtumitega, kus tolliasutused avastasid eriti edukalt pettusi või eeskirjade eiramisi tollivormistuse ajal;
- võtta riski ohjamisel arvesse teistelt liikmesriikidelt või komisjoni talitustelt CRMSi, AFISE või OWNRES süsteemide kaudu saadud teavet ja täiendada riskijuhtimise eesmärgil kasutatavaid riiklikke andmekogumeid;
- teha üksteisega tihedat koostööd ja vahetada piiriülest teavet tollivormistusjärgsete kontrollide/auditite kohta ning tõkestada pettusega seotud kaubavahetuse ümbersuunamist ühest liikmesriigist teise. Kontrollimiseks äriühinguid valides tuleks tähelepanu pöörata neile, kes on asutatud ühes riigis, kuid vormistavad oma impordi teise liikmesriigi tolliasutustes.

2015. aastal muutusid „vabatahtlikud omaksvõtud“ eiramiste avastamise kõige tähtsamaks allikaks. Seda silmas pidades tuleks vabatahtlike omaksvõttude tulemustega arvestada

⁶³ Vt punkt 2.2.1.

⁶⁴ Eeskirjade eiramistest ja pettustest kõige rohkem mõjutatud kaubad. Vt punkt 5.3.1.

⁶⁵ Näiteks ebakorrektsed CN-koodid või kaupade päritolu, dumpinguvastastest tollimaksudest kõrvalehoidmine.

tulevaste kontrollistrateegiate, eriti tollivormistuse järgsete kontrollide kavandamise juures, aga samuti kontrollistrateegiate kohandamise, nii et edaspidi oleks võimalik teha järelevalvet ennast ise hindavate käitlejate üle. Eelkõige tuleb nõuetekohaselt arvesse võtta tolliväärtuse *ex post* kohandamisi.

2. soovitus

Võttes arvesse vabatahtlike omaksvõttude arvu ja nendega seotud summade suurenemist, tuleb võtta liikmesriikidele meelde nende tollikontrolli strateegiate kohandamise vajadust, arvestades vabatahtliku omaksvõtu tulemustega, ja seetõttu kutsutakse neid üles:

- kohandama vabatahtlike omaksvõttude teel saadud teabe *ex post* kontrollimiseks vajaliku personali ja ressursside kasutamise aastast planeerimist;
- arvesse võtma tolli riskijuhtimist ja vajaduse korral kontrollikavades arvestama vabatahtliku omaksvõtu käigus välja selgitatud eeskirjade eiramise liiki;
- laiendama tollikontrolle muudele äriühingutele, kelle äritegevus või toimingud langevad ühte või on võrreldavad vabatahtlikult omaksvõtnutega.

7.2. Kulud

Kulude poolel on raske tõlgendada pettustena teatatud eeskirjade eiramiste arvu kõikumist viimasel viiel aastal. Avastamiste üldine arv on olnud viimase kolme aasta jooksul küll üsna stabiilne, kuid seotud summad on järjekindlalt suurenenud. Esineb oluline erinevus

- a. **mitmeaastaste rahastamisprogrammide**, mille puhul avastamise tase järgib nende tsüklilist iseloomu; ja
- b. **otsemaksete ja turutoetuse vahel** (põllumajanduspoliitika), mille puhul maksed ja meetmed järgivad aastast tsüklit ning pettuste ja eeskirjade eiramise avastamine on aja jooksul olnud **järjepidev ja stabiilne**.

Pettuste avastamise tavad on liikmesriigiti endiselt erinevad.

Liikmesriikide arv, kes avastavad ja annavad teada märkimisväärsest hulgast pettustena teatatud eeskirjade eiramistest, on suurenenud, andes tunnistust pühendumisest võitlusele ELi finantshuve kahjustavate pettuste vastu.

Komisjonile valmistab jätkuvalt muret liikmesriikide poolt võimalike pettustena teatatud eeskirjade eiramiste vähenemine arv. Sealjuures muutusid 2014. aasta aruandes kajastatud edusammud 2015. aastal teatud liikmesriikide puhul paigalseisuks või isegi tagasiminekuks.

Eiramistest teatamise kvaliteet on küll rahuldav, kuid seda oleks võimalik parandada, analüüsides süvitsi nähtuste põhjusi.

3. soovitus

Liikmesriikidel palutakse ka edaspidi parandada eiramisjuhtumite haldamise süsteemi kaudu esitatud teabe kvaliteedi kontrolli, eriti järgmise teabe puhul:

- avastatud eeskirjade eiramise kirjeldus;
- asjaomased prioriteetsed valdkonnad;
- pettusest ja eeskirjade eiramisest mõjutatud projektide/meetmete asukoht.

Arvestades, et mõnede liikmesriikide puhul on väga vähe pettustena teatatud eeskirjade eiramisi, eriti võrreldes nendele eraldatud rahaliste vahenditega, soovitab komisjon neil tõhustada tööd pettuste avastamisel ja/või nendest teatamisel:

- **põllumajanduses: Soome, Austria ja Ühendkuningriik;**
- **ühtekuuluvuspoliitikas: Hispaania, Prantsusmaa ja Leedu.**

Haldus- ja makseasutuste roll pettuste avastamisel on alates 2012. aastast suurenenud ning peaks järgmistel aastatel vastavalt regulatiivsele raamistikule 2014–2020 veelgi suurenema.

Komisjon usub, et seda rolli on võimalik veelgi suurendada, kui need asutused hakkaksid süstemaatiliselt kasutama asjakohaseid IT vahendeid.

4. soovitus

• **Arvestades hallatavate toimingute keerulisust ja asjaomaste kasusaajate suurt arvu, kutsutakse liikmesriike (haldusasutusi/makseasutusi ja auditi-/kontrolliasutusi) kavandama ja keskendama oma auditeid ja kontrollitegevust riskianalüüsi ja tõhusate IT vahendite alusel.**

• **Komisjon on välja töötanud ja andnud liikmesriikide käsutusse sellised süsteemid ja töövahendid nagu Arachne, eiramisjuhtumite haldamise süsteem ning pettuseriski hindamisvahend. Komisjon julgustab liikmesriike neid süsteeme ja töövahendeid süstemaatilisemalt ja tõhusamalt kasutama, välja arvatud juhul, kui neile on juba kättesaadavad muud võrreldavad alternatiivid.**

1. LISA. PETTUSTENA TEATATUD EESKIRJADE EIRAMISED

Pettustena teatatud eeskirjade eiramiste arvuga mõõdetakse liikmesriikide töö tulemusi, mis on suunatud võitlusele pettuste ja muu ELi finantshuve kahjustava tegevuse vastu. Seetõttu ei tohiks andmeid tõlgendada liikmesriikide territooriumil esinevate pettuste taseme näitajana. Kogusummad erinevad tabelis 1 esitatud andmetest, sest 1. lisa ei sisalda andmeid kolmandate riikide (ühinemiseelne poliitika) ja otsekulude kohta.

Liikmesriik	Põllumajandus		Kalandus		Ühtekuuluvus		Ühinemiseelne poliitika		KULU KOKKU		TULU	
	Arv	EUR	Arv	EUR	Arv	EUR	Arv	EUR	Arv	EUR	Arv	EUR
Belgique/België					1	0			1	0	43	7 538 346
Bulgaria	5	773 479	4	186 613	4	252 411	1	292	14	1 212 795	23	648 683
Ceská republika	13	791 560			35	14 398 677			48	15 190 237	2	44 705
Danmark	1	0			1	0			2	0	6	4 001 406
Deutschland	6	615 842			58	5 711 930			64	6 327 772	88	14 566 960
Eesti	6	1 507 680			1	452 363			7	1 960 044	4	81 625
Éire/Ireland									0	0	8	1 544 668
Ellada					4	76 861			4	76 861	33	13 375 473
España	11	945 822			1	1 321 308			12	2 267 130	74	4 830 245
France	8	21 957 601			1	40 039			9	21 997 640	99	16 502 399
Hrvatska					3	2 184 460	2	51 864	5	2 236 324	6	621 169
Italia	35	9 786 868	2	937 729	30	205 897 337			67	216 621 934	40	5 689 688
Kypros	4	211 760							4	211 760	3	112 709
Latvija	5	402 394			11	3 204 277			16	3 606 671	18	1 616 073
Lietuva	15	4 097 052							15	4 097 052	17	559 196
Luxembourg									0	0	0	0
Magyarország	28	8 461 627			16	1 707 781			44	10 169 408	5	205 201
Malta					1	20 386			1	20 386	0	0
Nederland	2	0			6	1 205 247			8	1 205 247	0	0
Österreich	1	6 625			1	426 085			2	432 710	9	882 508
Polska	117	5 180 874			59	35 009 858			176	40 190 732	59	1 732 136
Portugal	5	228 168	8	664 975	14	77 090 162			27	77 983 304	4	508 718
Romania	135	12 628 911	2	1 253 828	53	50 128 899	9	6 060 351	199	70 071 989	21	1 106 514
Slovenija	6	913 603			6	2 728 096			12	3 641 699	3	139 295
Slovensko	19	2 243 224			56	74 248 476			75	76 491 700	2	97 541
Suomi/Finland					1	6 676			1	6 676	6	412 415
Sverige					1	29 027			1	29 027	0	0
United Kingdom	3	119 576	3	171 379	7	1 321 728			13	1 612 683	39	989 999
KOKKU	425	70 872 666	19	3 214 524	371	477 462 083	12	6 112 508	827	557 661 780	612	77 807 672

2. LISA. MUUD KUI PETTUSTENA TEATATUD EESKIRJADE EIRAMISED

Kogusummad erinevad tabelis 2 esitatud andmetest, sest 2. lisa ei sisalda andmeid kolmandate riikide (ühinemiseelne poliitika) ja otsekulude kohta.

Liikmesriik	Põllumajandus		Kalandus		Ühtekuuluvus		Ühinemiseelne poliitika		KOKKU		TULU	
	Arv	EUR	Arv	EUR	Arv	EUR	Arv	EUR	Arv	EUR	Arv	EUR
Belgique/België	12	198 676			42	1 150 403			54	1 349 079	199	7 702 369
Bulgaria	35	5 500 245	5	75 532	103	31 888 599	29	885 125	172	38 349 500	4	96 851
Ceská republika	54	2 075 902	3	51 662	623	234 818 961			680	236 946 526	70	3 459 097
Danmark	21	1 459 851	1	12 105	3	100 821			25	1 572 777	85	3 572 789
Deutschland	104	4 268 397	4	593 268	381	37 549 894			489	42 411 559	1 680	98 309 892
Eesti	31	916 700			38	1 406 812			69	2 323 512	4	112 658
Éire/Ireland	61	1 700 271			545	73 999 784			606	75 700 055	24	1 795 956
Ellada	106	40 248 517	4	126 996	114	37 671 526			224	78 047 040	19	3 001 966
España	502	45 516 487	12	755 342	5 105	434 379 579			5 619	480 651 408	240	19 835 842
France	167	21 176 547			19	2 557 529			186	23 734 075	260	15 873 136
Hrvatska	1	17 655			1	2 431	23	260 160	25	280 246	8	558 813
Italia	493	34 130 041	1	34 181	191	45 870 449	3	553 935	688	80 588 607	112	8 801 968
Kypros	4	257 092			3	472 133			7	729 226	1	14 363
Latvija	31	1 164 772	1	10 245	51	9 821 468			83	10 996 485	12	378 930
Lietuva	243	25 514 993	13	675 805	53	6 933 032			309	33 123 830	30	795 857
Luxembourg									0	0	0	0
Magyarország	279	14 735 635	2	65 572	304	37 517 791			585	52 318 998	20	798 466
Malta	6	109 516			14	511 673			20	621 189	4	604 651
Nederland	202	9 873 243	53	6 962 981	63	5 312 715			318	22 148 940	459	111 189 852
Österreich	23	626 623			90	8 130 052			113	8 756 676	63	4 189 849
Polska	262	6 096 964	6	1 673 150	826	190 580 712			1 094	198 350 825	69	3 249 352
Portugal	279	14 745 038	27	4 241 232	215	27 732 179			521	46 718 450	14	1 730 597
Romania	1 086	82 452 484	23	3 151 694	374	123 894 190	5	386 434	1 488	209 884 802	72	7 478 348
Slovenija	21	411 740			38	4 768 205			59	5 179 945	9	307 191
Slovenko	32	5 085 314	1	189 016	373	416 581 123			406	421 855 453	6	474 901
Suomi/Finland	19	372 214	1	47 884	12	850 164			32	1 270 261	32	1 326 606
Sverige	36	2 396 338	8	318 970	30	1 949 056			74	4 664 364	76	3 039 021
United Kingdom	72	1 606 199	18	480 908	711	33 810 996			801	35 898 102	920	50 860 956
KOKKU	4 182	322 657 452	183	19 466 543	10 322	1 770 262 277	60	2 085 654	14 747	2 114 471 927	4 492	349 560 277